

**Productschappen****Vee, Vlees en Eieren** ..... 2

Heffingen en bestedingen 3

**Vee, vlees en eieren in Nederland** .. 4

Productiewaarde 5

Werkgelegenheid 6

Verbruik vlees en eieren 7

Consumptie 8

Uitvoer vee, vlees en eieren 9

Afzetkanalen vlees(waren) 10

Assortiment vlees(waren) 11

**Rundvee** ..... 12

Afzetstructuur runderen 13

Runderslachterijen en -bedrijven 14

Aantal runderen 15

Slachterijnotering stieren 15

Slachterijnotering koeien 16

Uitvoer rundersector 16

Uitvoer rundvlees 17

**Vleeskalveren** ..... 18

Afzetstructuur vleeskalveren 19

Kalverslachterijen en -bedrijven 20

Aantal kalveren en huisvesting 21

Kalfsvleesnotering en -uitvoer 22

Uitvoer kalversector 23

**Varkens** ..... 24

Afzetstructuur varkens 25

Varkensslachterijen en -bedrijven 26

Aantal varkens en slachterijen 27

Structuur varkenssector 28

Verdeling karkassen vleespercentage 29

Opbrengst vleesvarkens 30

Uitvoer varkenssector 31

**Schapen en geiten** ..... 32

Afzetstructuur schapen en geiten 33

Schapenslachterijen 34

Aantal schapen en geiten en -bedrijven 35

Uitvoerbestemming 36

schapen- en geitensector 36

**Pluimvee (-vlees)** ..... 38

Afzetstructuur vleeskuikens 39

Kuikenslachterijen en -bedrijven 40

Producentenprijzen en productie 41

Uitvoer kippen-, kuiken-, kalkoenvlees 42

Uitvoer pluimveevlees 43

**Eieren en eiprodukten** ..... 44

Afzetstructuur legsector 45

Eierpakstations 46

Aantal leghennen en legbedrijven 47

Producentenprijzen eieren 47

Productie 48

Uitvoer eieren 48

Uitvoer eiprodukten 49

Huishoudelijke aankopen eieren 49

Afzetkanalen eieren 49

**Vleesverwerkende bedrijven** ..... 50

Bacon producerende bedrijven 52

Uitvoer bacon, vleeswaren 53

**Organisaties** ..... 54

# De Productschappen

## Vee, Vlees en Eieren (PVE)

**Met het jaaroverzicht 'Vee, Vlees en Eieren in Nederland', uitgave 2009, geven de PVE een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de Nederlandse vee-, vlees- en eiersector. In tekst, cijfers en beeld is de voorlopige balans opgemaakt van het jaar 2008.**

### Wat zijn de PVE?

De Productschappen Vee, Vlees en Eieren (PVE) zijn het gemeenschappelijk secretariaat van het Productschap Vee en Vlees (PVV) en het Productschap Pluimvee en Eieren (PPE). Omdat vertegenwoordigers van de brancheorganisaties en werknemersorganisaties de bestuursleden benoemen, vormt het bestuur een afspiegeling van de sectoren. In het kader van de wet op de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie hebben de schappen een bevoegdheid om voor een sector bindende regels (verordeningen) op te stellen. De productschappen zijn een kolomorganisatie. In het geval van de PVV en PPE betreft het activiteiten van de veehouderij tot en met de detailhandel. De productschappen willen de duurzaamheid van de sector bevorderen en de concurrentiekracht versterken. Uitgangspunt is dat vlees en eieren voldoen aan de eisen en wensen van de consument.

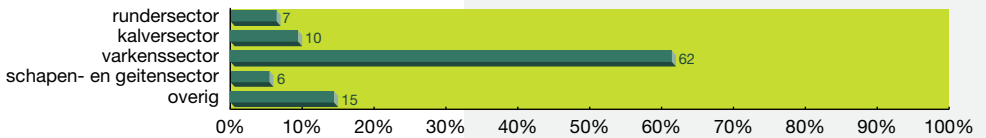
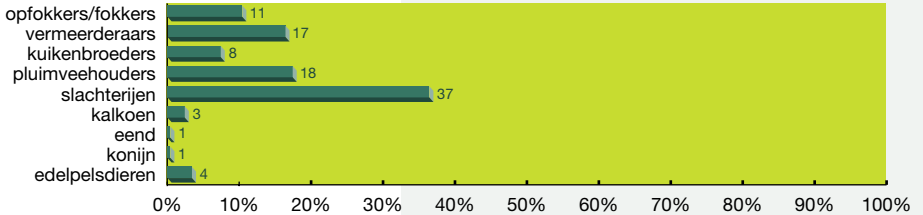
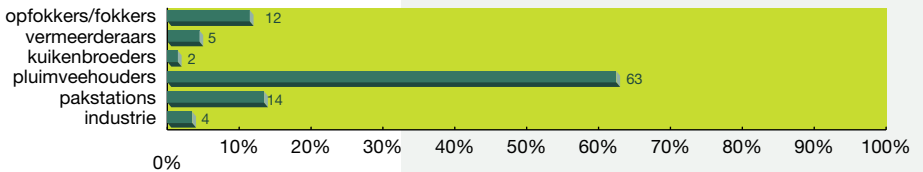
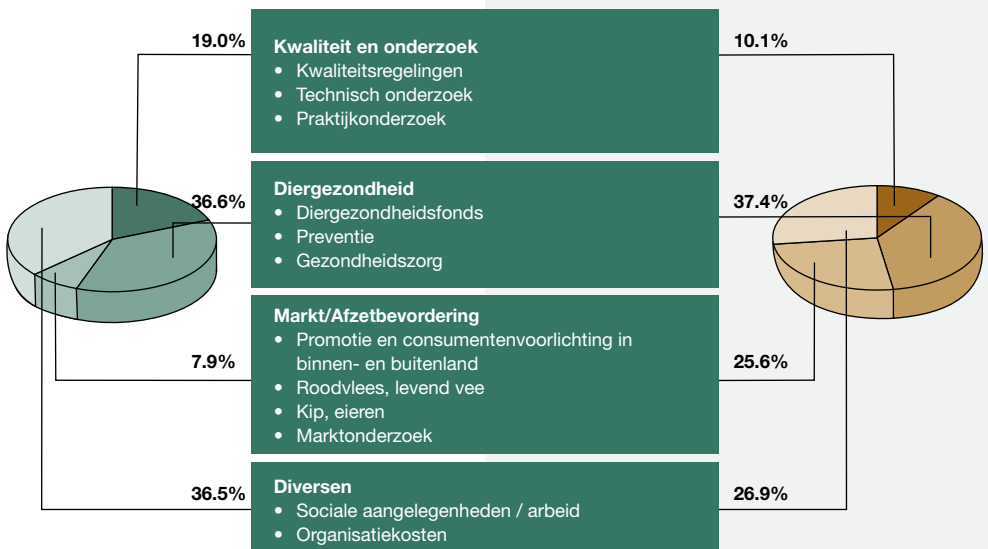
### Overheid of bedrijfsleven

De PVV en PPE voeren deels taken uit voor de overheid. Dit zogeheten 'medebewind' betreft vooral het administratief afhandelen van EU-maatregelen, zoals het uitbetalen van exportsubsidies of de kalverslachtepremies. Daarnaast hebben de productschappen voor het bedrijfsleven een collectieve eigen verantwoordelijkheid. Op verzoek van de diverse sectoren voeren ze zogeheten 'autonome' taken en activiteiten uit zoals:

- ontwikkelen en beheren van systemen voor diergezondheidszorg en kwaliteitszorg;
- controle op classificatie en weging van geslachte dieren;
- aansturen van onderzoek en stimuleren van innovatie;
- verzamelen van kennis en het informeren van het bedrijfsleven;
- onderzoeken en openen van nieuwe afzetmarkten;
- promotie van of voorlichting over vee, vlees en eieren;
- arbeidsomstandighedenbeleid;
- voorlichting over productie, verwerking en afzet.

### Wie betaalt wat?

De productschappen krijgen een vergoeding van de overheid voor de medebewindsactiviteiten. Voor het autonome beleid worden heffingen opgelegd aan de bedrijfsgenoten. De besturen van PVV en PPE, met werkgevers en werknemers uit de bedrijfskolom, bepalen de productschapsactiviteiten, het budget en dus de hoogte van de heffingen. Deze worden ondermeer opgelegd per geslacht of geëxporteerd dier of per aantal (broed)eieren of (vlees)kuikens.

**Heffingen PVE totaal 2009 totaal € 20,5 mln.****Heffingen PVV in % (€ 9,9 mln.)****Heffingen PPE sector pluimveevlees in % (€ 7,3 mln.)****Heffingen PPE sector eieren in % (€ 3,3 mln.)****Besteding heffingen PVE begroting 2009 € 26,9 mln.****PVV: € 14,8 mln.****PPE: € 12,1 mln**

# Vee, Vlees en Eieren in Nederland

**De bedrijfsresultaten gaven in 2008 per sector een wisselend beeld zien. In het algemeen kampten alle sectoren vooral in het eerste half jaar met een verdere stijging van de kosten voor voer en energie.**

Na het slechte jaar 2007 verliep 2008 voor de varkenshouderij iets beter. Dit gold met name voor de vleesvarkenshouders, die lopende het jaar betere prijzen ontvingen voor de vleesvarkens. Het saldo tussen kosten en opbrengsten verbeterde hierdoor licht ondanks de toegenomen kosten voor biggen, voer en energie. De vermeerderingssector ontving weliswaar iets hogere biggenprijzen dan in 2007, maar het niveau bleef duidelijk te laag voor een bevredigend bedrijfsresultaat.

Het gemiddelde gezinsinkomen voor bedrijven met vleesrunderen daalde in 2008 sterk, terwijl het inkomen in de vleeskalversector iets hoger uitkwam dan in 2007.

De bedrijfsresultaten in de leghennensector waren in 2008 aanzienlijk lager dan in 2007. De opbrengsten per hen lagen weliswaar op vrijwel hetzelfde peil, maar hier stonden veel hogere kosten voor met name voer tegenover.

De vleeskuikensector heeft, vooral vanwege de gestegen voerprijzen, een teleurstellend jaar achter de rug. In de tweede helft van 2008 daalden de voerprijzen wel iets, maar dat ging tevens gepaard met dalende opbrengstprijzen. Op jaarbasis lagen de opbrengstprijzen weliswaar hoger dan in 2007 maar dat was niet toereikend om de hogere kosten te compenseren.

## Productie

De bruto productiewaarde in de vee-, vlees- en eiersector steeg vorig jaar sterk. De stijging bedroeg 9% tot bijna € 5,6 miljard. Deze stijging kwam vooral voor rekening van varkenssector, waar de prijzen op een hoger niveau lagen dan in 2007. Maar ook in de sectoren pluimvee en runderen nam de productiewaarde toe. Alleen in de vleeskalversector was de productiewaarde vorig jaar veel lager dan in 2007 als gevolg van de sterk gedaalde opbrengstprijzen voor vleeskalveren.

Het aandeel van de vee-, vlees- en eiersector in de productiewaarde van de totale primaire land- en tuinbouwsector nam in 2008 met 1,5% toe tot 23,8%. Het netto productievolume van de Nederlandse vee- en vleessector kwam in 2008 uit op 2,5 miljoen ton, een toename van ruim 1% ten opzichte van 2007. Ook de productie van eieren nam met 1% toe en kwam uit op 9,5 miljard stuks.

## Uitvoer

Het uitvoervolume van vlees en vleeswaren nam vorig jaar met ruim 2% toe tot 2,4 miljoen ton. De export van vlees nam met ruim 3% toe, terwijl bijna 3% minder vleeswaren, bereidingen en bacon uitgevoerd werd. Het uitvoervolume van de eiersector nam met 2% toe tot ruim 9 miljard stuks.

## Invoer

Het invoervolume nam in 2008 met 2,5% toe tot bijna 1,3 miljoen ton. De invoer van vlees groeide met bijna 5% tot 1 miljoen ton, terwijl de import van vleeswaren en bereidingen met ruim 4% daalde. De invoer in de eiersector is in 2008 met 5% toegenomen tot 2,5 miljard stuks.

## Verbruik

Het vleesverbruik in Nederland bleef in 2008 stabiel op bijna 1,4 miljoen ton op basis van karkasgewicht. Dit komt overeen met een verbruik per hoofd van de bevolking van 84,7 kilo.

Het verbruik van kip bereikte in 2008 met 18,4 kg per persoon opnieuw een recordhoogte. De gunstige prijsstelling en het positieve imago van kip spelen een belangrijke rol. Het verbruik van totaal pluimveevlees bleef stabiel op 22,5 kg. De stijging bij kip werd namelijk tenietgedaan door een daling bij kalkoen.

Het verbruik van varkensvlees is in 2008 met bijna een halve kilogram gedaald tot 40,6 kg per persoon. Dit hangt samen met de gestegen consumentenprijs voor varkensvlees en met de toegenomen consumptie van kip. De consumptie van rund- en kalfsvlees bleef vorig jaar stabiel met ruim 19 kg.

De consumptie van eieren inclusief eiproducten kwam in 2008 uit op 182 stuks per hoofd van de bevolking. Dit is dezelfde hoeveelheid als het jaar ervoor.

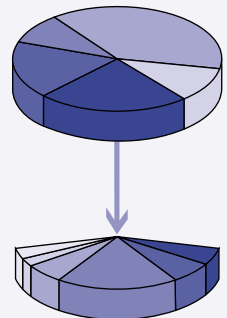
## Bruto productiewaarde primaire agrarische sector (waarde x 1 miljoen euro, excl. BTW)

|                        | 2006   | 2007 (v) | 2008 (r) |
|------------------------|--------|----------|----------|
| Vee, vlees en eieren   | 5.037  | 5.118    | 5.575    |
| waarvan                |        |          |          |
| Rundvee                | 621    | 643      | 690      |
| Kalveren               | 921    | 998      | 844      |
| Varkens                | 2.255  | 2.050    | 2.504    |
| Pluimvee               | 577    | 700      | 794      |
| Overig Vee             | 334    | 308      | 332      |
| Eieren                 | 329    | 419      | 411      |
| Totaal melk            | 3.650  | 3.888    | 4.147    |
| Totaal Akkerbouw       | 2.550  | 2.663    | 2.207    |
| Totaal Tuinbouw        | 8.609  | 9.009    | 8.948    |
| Overig Landbouw        | 2.325  | 2.338    | 2.522    |
| Totaal primaire sector | 22.170 | 23.015   | 23.399   |

(v) voorlopig  
(r) raming

Bron: CBS/LEI

totale agrarische sector  
2008 (r)



Vee, vlees en eieren  
2008 (r)

**Werkgelegenheid in de Nederlandse vee-, vlees- en eiersector**

|                                | 2006          |                      | 2007          |                      | 2008        |                      |
|--------------------------------|---------------|----------------------|---------------|----------------------|-------------|----------------------|
|                                | vestigingen   | werk-<br>gelegenheid | vestigingen   | werk-<br>gelegenheid | vestigingen | werk-<br>gelegenheid |
| ■ Primaire productie           | 19.275        | 43.741               | 19.217        | 44.662               | *           | *                    |
| ■ Slachterijen (excl pluimvee) | 285           | 6.386                | 290           | 6.042                | 283         | 6.651                |
| ■ Pluimveeslachterijen         | 63            | 3.912                | 61            | 4.015                | 55          | 3.619                |
| ■ Verwerkende industrie **     | 370           | 12.488               | 378           | 12.470               | 389         | 12.668               |
| ■ Groothandel ***              | 2.777         | 18.117               | 2.803         | 18.610               | 2.747       | 19.361               |
| <b>■ Totaal</b>                | <b>22.770</b> | <b>84.644</b>        | <b>22.749</b> | <b>85.799</b>        | *           | *                    |

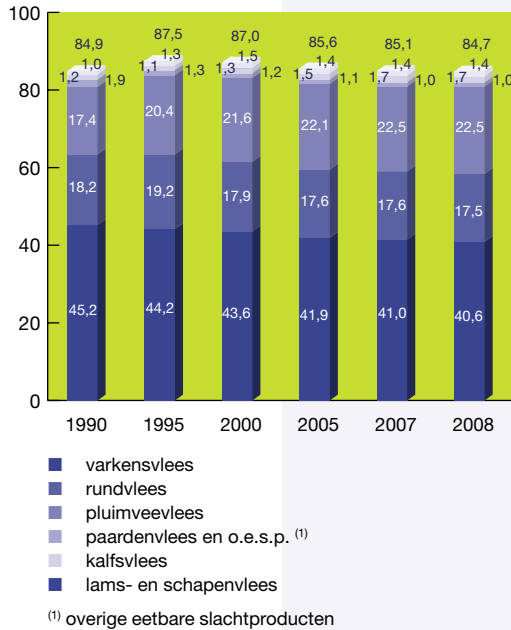
\* 2008 niet beschikbaar

\*\* Fabrikanten van snacks, vleeswaren, kant- en klaarmaaltijden en overige vleesverwerkers

\*\*\* Groothandel in levend (pluim)vee, wild, vlees, vleeswaren, eieren en snacks

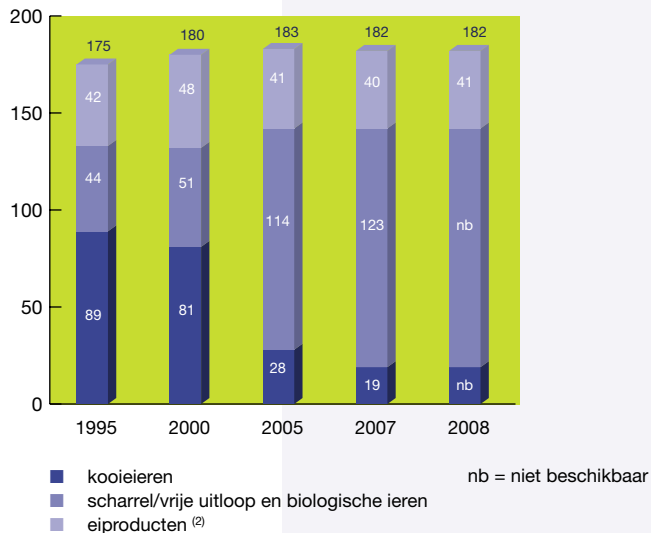
Bron: LISA

**Totaal verbruik vlees en vleeswaren (in kg per hoofd) in Nederland**



Opmerking: de consumptie is de hoeveelheid die daadwerkelijk in de vorm van vlees en vleeswaren gegeten wordt. Die bedraagt ongeveer de helft van het verbruik op basis van karkasgewicht (gewicht met been).

**Totaal verbruik eieren (in stuks per hoofd) in Nederland**



<sup>(2)</sup> omgerekend naar eieren in schaal

De PVE schaffen de gegevens over de huishoudelijke aankopen van eieren om het jaar aan. Hierdoor zijn er over 2008 geen gegevens beschikbaar.

## Van vleesverbruik naar werkelijke consumptie per persoon in 2008

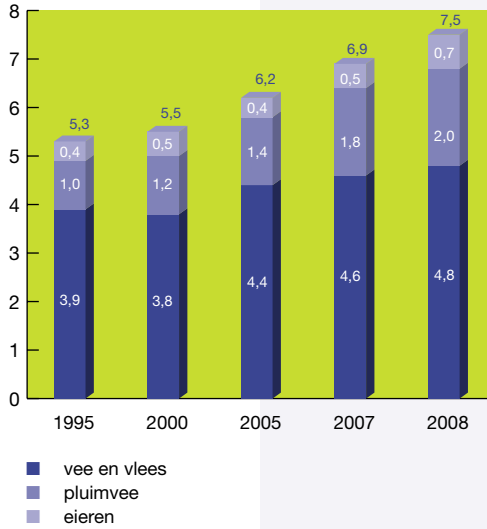


### Het vleesverbruik

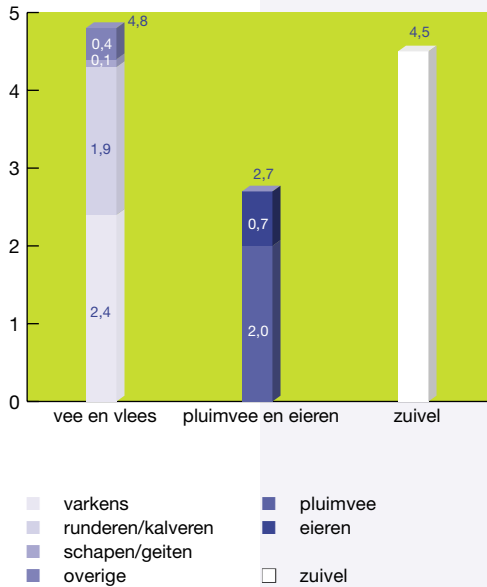
Het vleesverbruik in Nederland is in 2008 met 400 gram afgenomen tot 84,7 kg per persoon. Het verbruik van kip bereikte in 2008 met 18,4 kg. een recordhoogte. De gunstige prijsstelling en het positieve imago van kip spelen hierbij een belangrijke rol. Doordat de stijging van het verbruik van kip tenietgedaan wordt door een daling van het verbruik bij kalkoen, stabiliseerde het totaal pluimveevlees verbruik op 22,5 kg. Met uitzondering van varkensvlees bleef het hoofdelijk verbruik van alle roodvleessoorten stabiel ten opzichte van een jaar eerder. Varkensvlees bleef, ondanks een daling van het verbruik, veruit de belangrijkste vleessoort in Nederland. Het verbruik kwam vorig jaar uit op 40,6 kg per persoon, bijna de helft van de totale vleesconsumptie.



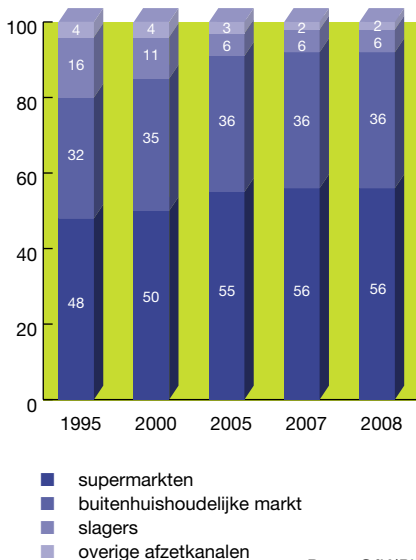
**Uitvoerwaarde vee-, vlees- en eiersector Nederland 1995-2008** (in miljard euro)



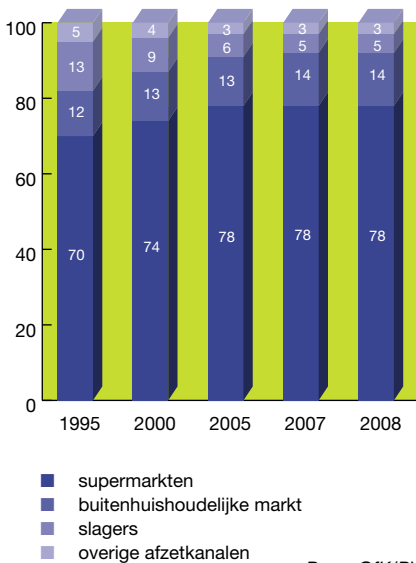
**Uitvoerwaarde veehouderij Nederland 2008** (in miljard euro)



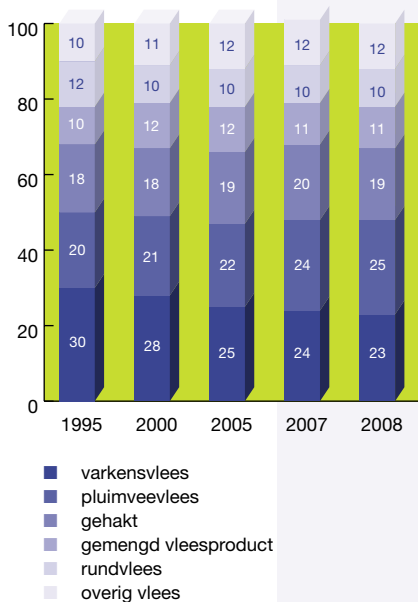
**Afzetkanalen vlees Nederland 1995-2008 (in %)**



**Afzetkanalen vleeswaren Nederland 1995-2008 (in %)**

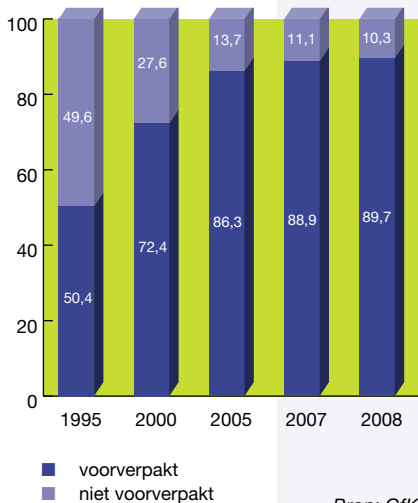


**Assortiment vlees huishoudelijke markt 1995-2008 (in %)**



Bron: GfK

**Aandeel voorverpakt vlees huishoudelijke markt 1995-2008 (in %)**



Bron: GfK

# Rundvee in Nederland

**De Nederlandse rundveehouderij is voornamelijk gericht op de productie van melk, maar is ook leverancier van een goede kwaliteit vlees. De vleesproductie is deels afkomstig van de gespecialiseerde rundveehouderij (vleesstieren, zoogkoeien), maar voornamelijk van koeien uit de melkveehouderij. Sinds in 2006 Bluetongue werd vastgesteld in Nederland steken rundveehouders veel energie in een aanpak om deze dierziekte te bestrijden. Zo is in 2008 een uitgebreid vaccinatieprogramma uitgevoerd.**

De landbouwtelling registreerde in april vorig jaar 3,89 miljoen runderen, een fors groter aantal dan in het jaar ervoor. Het aantal melkkoeien nam, mede onder invloed van de verruiming van melkquota, toe tot 1,47 miljoen dieren.

De netto productie van rundvlees lag in 2008 volgens voorlopige cijfers op 157 miljoen kg, net als in 2007. Het aantal slachtingen nam weliswaar licht toe, maar dit werd tenietgedaan door een iets lager gemiddeld geslacht gewicht.

## Producentenprijzen

De laatste jaren trokken de prijzen van rundvlees sterk aan onder invloed van het krapere aanbod in de Europese Unie in combinatie met een goede consumentenvraag. In 2007 werd deze stijgende lijn tijdelijk onderbroken, maar in 2008 stegen de prijzen weer dankzij de lagere productie in de EU en de beperkte importmogelijkheden. De referentienotering van koeien steeg vorig jaar met 11% tot gemiddeld € 2,49. Ook de prijs van stieren noteerde een stijging. De gemiddelde prijs hiervan steeg met 5% tot € 2,92 per kg.

## Uitvoer toegenomen

De Nederlandse uitvoer van rundvlees nam in 2008 toe ten opzichte van het jaar ervoor en kwam uit op 215 miljoen kg; ongeveer 4% meer dan in 2007. Frankrijk en Duitsland waren opnieuw de belangrijkste bestemmingen van Nederlands rundvlees. Tezamen nemen deze landen ongeveer de helft van de Nederlandse uitvoer af.

De uitvoer van runderen, die voornamelijk uit fokvee bestaat, viel in 2008 bijna stil. De handelsbeperkingen vanwege uitbraken van Bluetongue waren de belangrijkste oorzaak.

## Iets meer import

In 2008 is iets meer rundvlees ingevoerd dan het jaar ervoor. Het invoervolume nam met 1% toe tot 337 miljoen kg. Duitsland bleef veruit de belangrijkste leverancier van rundvlees. Meer dan 30% van de invoer kwam uit Duitsland.

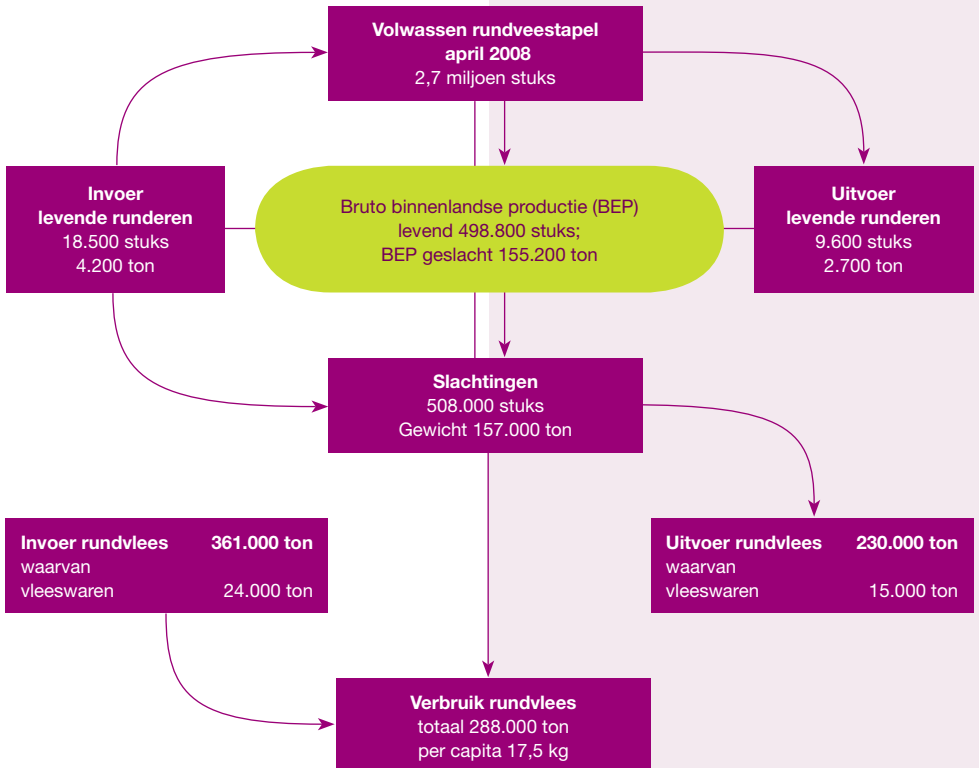
In verband met de dierziekte situatie in delen van Brazilië viel de invoer vanuit dit land vorig jaar ver terug. Veel Braziliaanse rundveebedrijven voldoen namelijk nog niet aan de Europese eisen ten aanzien van de traceerbaarheid van de dieren, wat van belang is voor de voedselveiligheid.



### Consumptie: minder volume, meer geldomzet

Het verbruik van rundvlees daalde met één ons tot 17,5 kg per persoon. Het hogere prijsniveau in de winkels was een belangrijke oorzaak van deze lichte daling. Ook gehakt was minder vaak in de aanbieding dan het jaar ervoor, wat leidde tot een lager verkoopvolume. Positief was dat de bestedingen aan rundvlees en gehakt onder invloed van de hogere prijzen wel toenamen.

#### Afzetstructuur volwassen runderen 2008



**Runderslachterijen 2008**

(met meer dan 10.000 slachtingen per jaar)

| Slachtingen     | Aantal slachterijen |      | Slachtingen x 1.000 stuks |      |
|-----------------|---------------------|------|---------------------------|------|
|                 | 2007                | 2008 | 2007                      | 2008 |
| 10.000 - 25.000 | 2                   | 3    | 24                        | 33   |
| 25.000 - 75.000 | 3                   | 2    | 105                       | 83   |
| > 75.000        | 3                   | 3    | 282                       | 289  |

Amsterdam: Abattoir Amsterdam

De Hoef: Slachterij Wouters

Dodewaard: Van Hattem

Enschede: Weyl Beef Products

Epe: Exportslachterij J. Gosschalk en Zn

Nieuw Heeten: G.J. Hutten en Zn

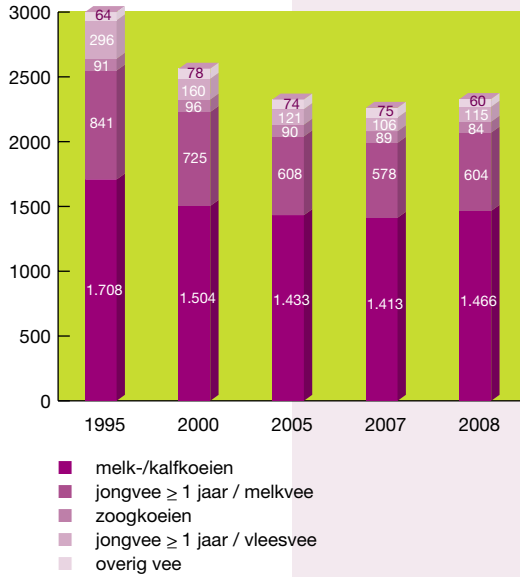
Nijmegen: Nijmeegse Grossiers Combinatie

Tilburg: Vion Food Group

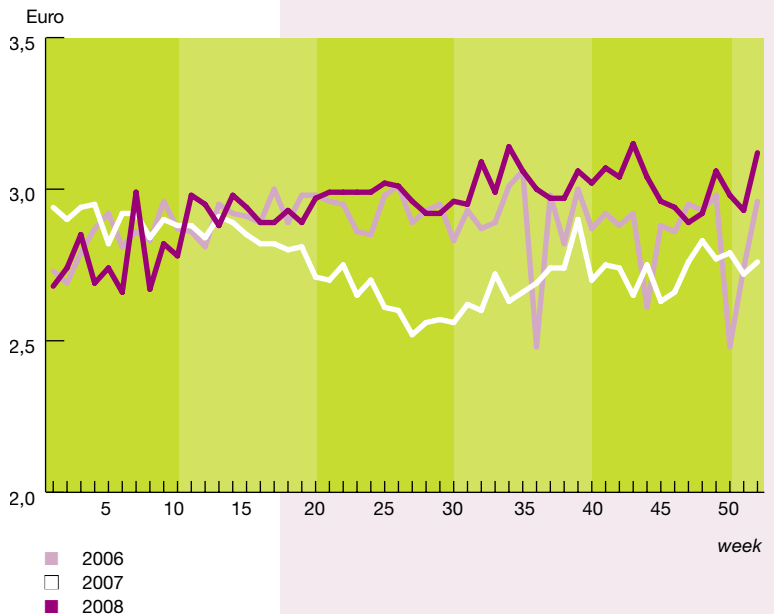
**CBS Landbouwteiling 2008**



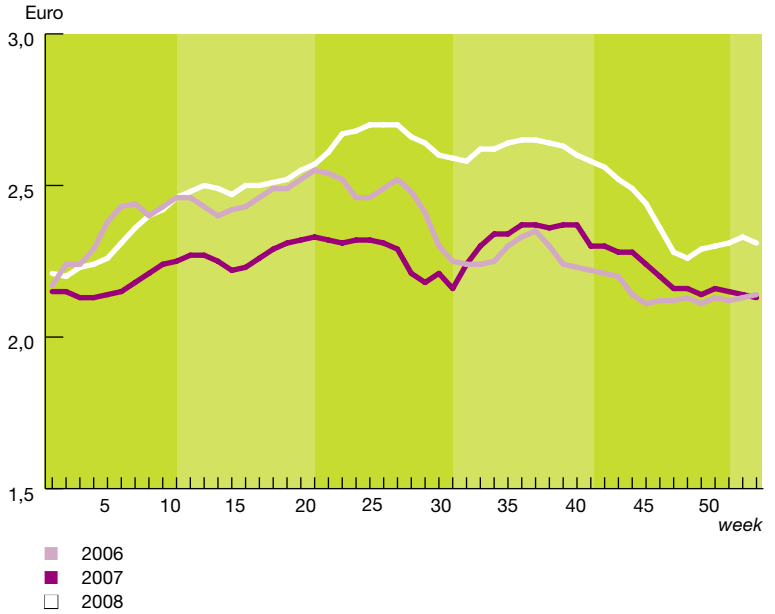
**Aantal runderen > 1 jaar 1995-2008 (x 1.000 stuks)**



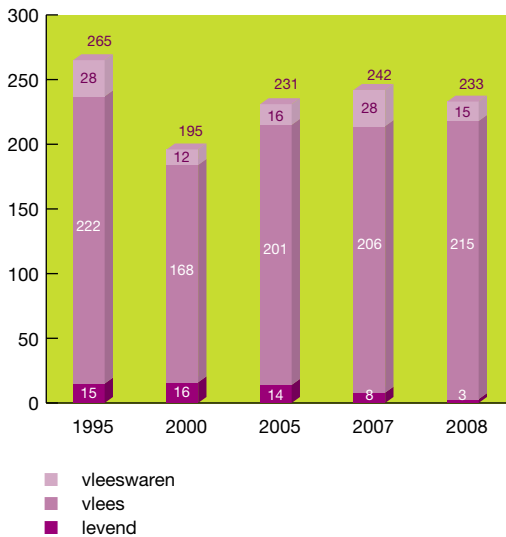
**Slachterij notering stieren R3 2006-2008 (prijzen in euro/kg excl. BTW franco slachthuis)**



**Slachterij notering koeien O3 2006-2008**  
(prijzen in euro/kg excl. BTW franco slachthuis)



**Uitvoer rundersector 1995-2008 (x 1.000 ton)**





**Uitvoerbestemming rundvlees met been 1995-2008**

|                               | <b>1995</b> | <b>2000</b> | <b>2005</b> | <b>2007</b> | <b>2008</b> |
|-------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Totaal x 1000 kg              | 221.678     | 167.618     | 201.445     | 206.400     | 215.000     |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |             |             |             |             |             |
| ■ Duitsland                   | 16,5        | 13,2        | 25,4        | 26,3        | 29,8        |
| ■ Frankrijk                   | 18,5        | 25,1        | 24,3        | 24,8        | 25,6        |
| ■ Denemarken                  | 4,6         | 15,5        | 12,5        | 13,5        | 10,8        |
| ■ Verenigd Koninkrijk         | 1,5         | 3,8         | 6,7         | 5,7         | 5,3         |
| ■ Rusland                     | 1,9         | 11,5        | 2,9         | 1,7         | 1,2         |
| ■ Overige landen              | 43,5        | 30,9        | 28,2        | 28,0        | 27,3        |



# Kalveren in Nederland

**De Nederlandse kalversector heeft dierwelzijn altijd hoog in het vaandel gehad. Nederland was het eerste land in Europa waar de sector zelf groepshuisvesting invoerde. Sinds enkele jaren loopt in de kalversector een onderzoek naar de ontwikkeling van een 'welzijnsmeter'. Met dit systeem moet het welzijn van kalveren kunnen worden vastgesteld aan de hand van metingen bij het dier zelf.**

## IKB

In 2008 is de bestaande kwaliteitsregeling IKB Kalf geactualiseerd. Sinds juli 2008 geldt in Europees verband een nieuwe definitie voor kalfsvlees, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen kalveren jonger dan 8 maanden en kalveren tussen de 8 en de 12 maanden. Voor vleeskalveren zijn er twee regelingen: één voor dieren tot 8 maanden oud en één voor dieren tussen 8 en 12 maanden. Vrijwel alle Nederlandse kalverproducenten werken volgens IKB. Met IKB biedt de vleeskalversector garanties op het gebied van dierenwelzijn, voedselveiligheid, diergezondheid en de kwaliteit van het kalfsvlees. Daarnaast maakt IKB aantoonbaar dat voldaan wordt aan Europese hygiëneverordeningen voor levensmiddelen en diervoeder. IKB kalverhouders hebben een contract met één dierenarts en hebben een bedrijfsbehandelplan. Belangrijk onderdeel van het IKB programma is dat zorgvuldig en rationeel moet worden omgesprongen met het gebruik van antibiotica en de registratie ervan.

## Hogere productie

De productie van kalfsvlees nam in 2008 met 2,5% toe tot 226 miljoen kg. Ongeveer driekwart van deze productie betrof kalveren jonger dan 8 maanden. Het resterende kwart betrof kalveren tussen 8 en 12 maanden oud.

## Groei export

Nederland is wereldwijd de grootste exporteur van kalfsvlees. De export is in 2008 toegenomen tot 201 miljoen kg (+2%). Al decennialang wordt het overgrote deel van de productie uitgevoerd naar drie afzetlanden, te weten Italië, Duitsland en Frankrijk. Ruim 80% van de uitvoer is gericht op deze afzetmarkten. De kalversector spant zich niettemin in om zoveel mogelijk afzetmarkten wereldwijd te kunnen bedienen.

## Invoer nuka's opnieuw hoger

De stijgende lijn in de import van nuchtere kalveren heeft zich in 2008 voortgezet. De invoer nam met 6% toe tot 772.000 stuks. Duitsland was en bleef het belangrijkste herkomstland van ingevoerde nuka's. De import vanuit Duitsland groeide met meer dan 30% en nam bijna de helft van de totale invoer voor zijn rekening. Tegenover de importgroei vanuit Duitsland stond een daling van de import uit het Verenigd Koninkrijk, Ierland, België en Polen.

## Verbruik kalfsvlees groeit licht

Het totale binnenlands verbruik van kalfsvlees nam in 2008 licht toe. Per hoofd van de bevolking bleef het verbruik stabiel op 1,65 kg.

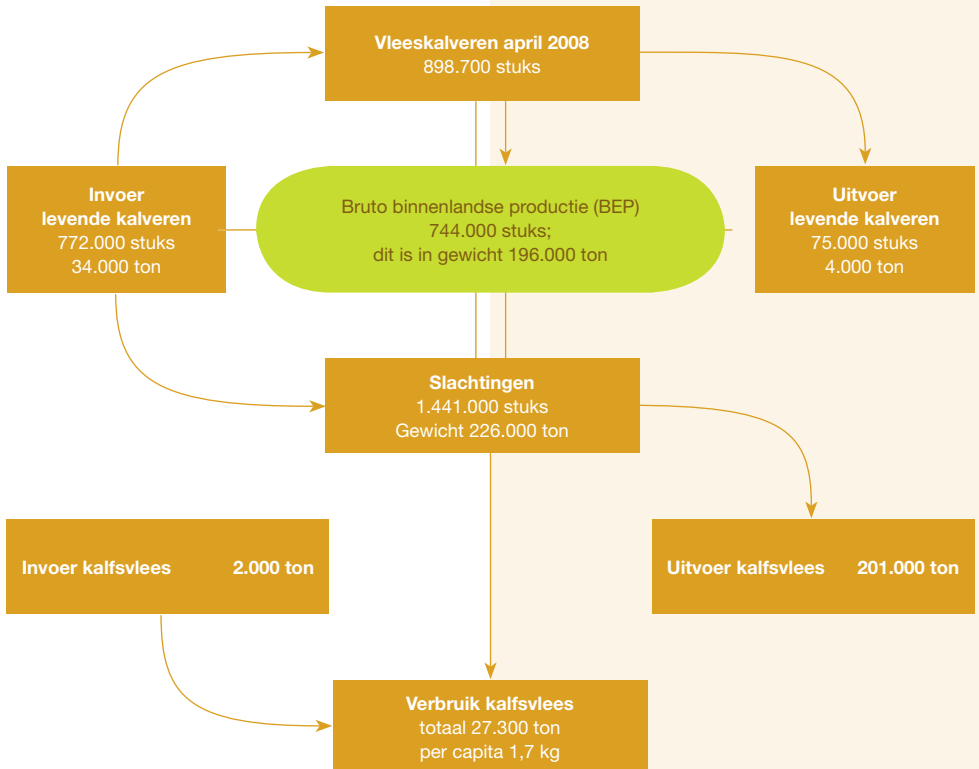


## Lagere prijzen

Het prijsniveau voor vleeskalveren lag in 2008 op een veel lager niveau dan in het voorgaande jaar. De referentieprij bedroeg 4,13 euro per kg en lag daarmee 17% lager dan in 2007. Hiertegenover stonden weliswaar lagere kosten voor nuchtere kalveren en voor voer in het tweede halfjaar, maar die compenseerden slechts ten dele de daling van de opbrengstrijzen.



## Afzetstructuur vleeskalveren 2008



**Slachterijen blanke vleeskalveren 2008**

(met meer dan 10.000 slachtingen per jaar)

&lt; 8 maanden

| Slachtingen        | Aantal slachterijen |      | Slachtingen x 1.000 stuks |      |
|--------------------|---------------------|------|---------------------------|------|
|                    | 2007                | 2008 | 2007                      | 2008 |
| ■ 10.000 - 150.000 | 2                   | 2    | 112                       | 105  |
| ■ > 150.000        | 3                   | 3    | 974                       | 991  |

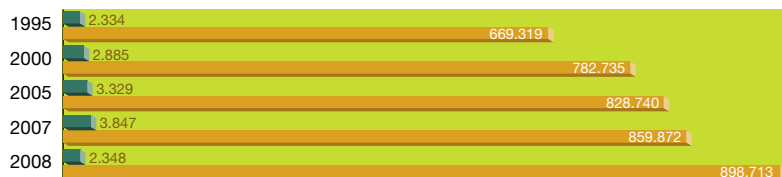
Amsterdam: Abattoir Amsterdam

Apeldoorn: Ekro

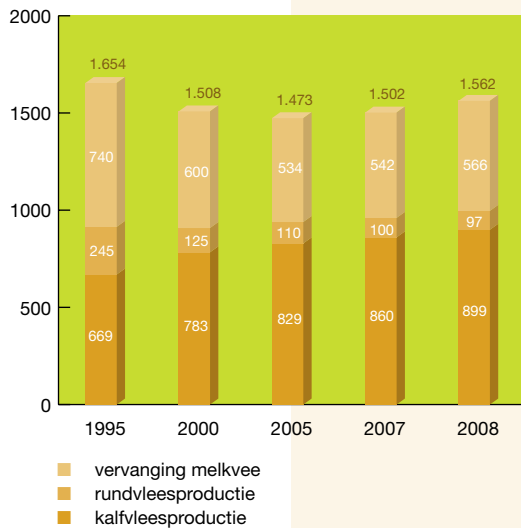
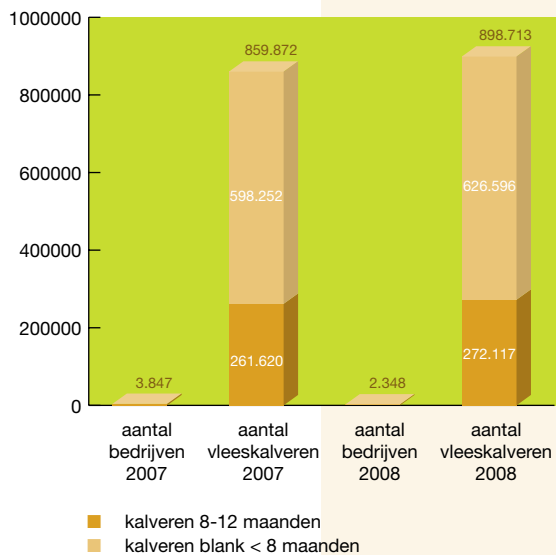
Apeldoorn: ESA Exportslachterij Apeldoorn

Den Bosch: Vitelco

Nieuwerkerk a/d IJssel: T. Boer en Zn

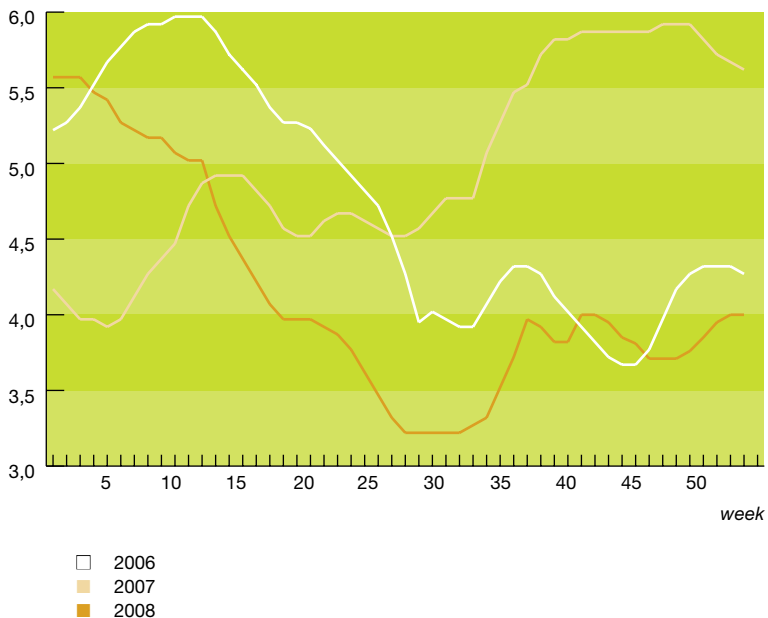
**CBS Landbouwelling 2008**

■ aantal bedrijven met vleeskalveren  
 ■ totaal aantal vleeskalveren

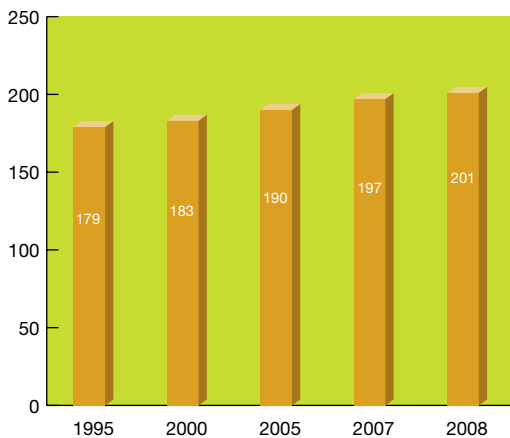
**Aantal kalveren 1995-2008** (x 1.000 stuks)**Aantal bedrijven met vleeskalveren en type vleeskalveren in Nederland 2008**

**Kalfsvleesnotering 2006-2008**

(prijzen in euro/kg excl. BTW franco slachthuis)



**Uitvoer kalfsvlees 1995-2008 (x 1.000 ton)**

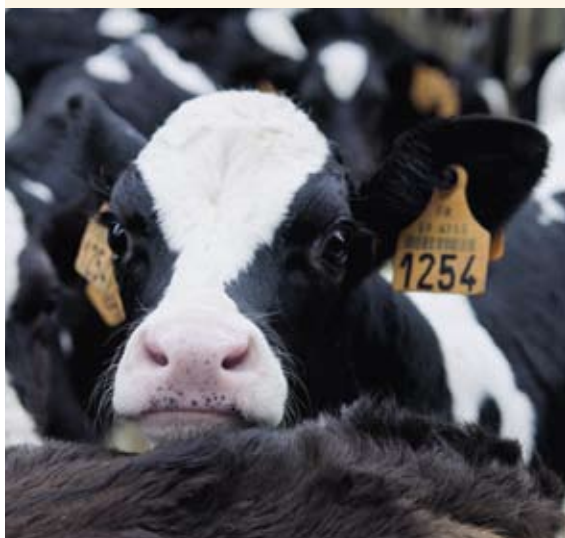


**Uitvoerbestemming kalveren 1995-2008**

|                               | 1995   | 2000   | 2005   | 2007   | 2008   |
|-------------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|
| Totaal in stuks               | 40.450 | 33.435 | 70.000 | 73.400 | 75.000 |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |        |        |        |        |        |
| ■ Frankrijk                   | 12,8   | 16,2   | 27,7   | 19,7   | 26,1   |
| ■ Italië                      | 18,7   | 51,0   | 2,4    | 0,7    | 0,0    |
| ■ België en Luxemburg         | 51,5   | 14,2   | 34,6   | 54,4   | 58,9   |
| ■ Spanje                      | 1,0    | 2,1    | 26,2   | 22,3   | 11,0   |
| ■ Duitsland                   | 15,3   | 16,5   | 9,0    | 2,9    | 4,0    |
| ■ Overige landen              | 0,7    | 0,0    | 0,1    | 0,1    | 0,0    |

**Uitvoerbestemming kalfsvlees 1995-2008**

|                               | 1995    | 2000    | 2005    | 2007    | 2008    |
|-------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Totaal x 1000 kg              | 178.866 | 183.400 | 189.800 | 196.600 | 201.000 |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |         |         |         |         |         |
| ■ Italië                      | 38,4    | 37,1    | 43,0    | 39,3    | 38,2    |
| ■ Duitsland                   | 22,3    | 22,8    | 20,7    | 21,9    | 22,6    |
| ■ Frankrijk                   | 21,6    | 24,1    | 19,7    | 19,5    | 18,9    |
| ■ Spanje                      | 3,4     | 3,3     | 3,2     | 3,7     | 3,3     |
| ■ Portugal                    | 3,8     | 2,5     | 3,0     | 5,1     | 3,6     |
| ■ België en Luxemburg         | 1,2     | 1,9     | 2,1     | 1,7     | 1,8     |
| ■ Overige landen              | 9,3     | 8,3     | 8,3     | 8,8     | 11,6    |



# Varkens in Nederland

**De Nederlands varkenssector heeft een goede reputatie. Veel varkensvlees vindt zijn weg naar het buitenland en ook Nederlandse biggen en vleesvarkens doen het goed in de export. Varkensvlees is het meest verkochte vlees in ons land en in Europa.**

Meer dan de helft van de totale vleesconsumptie bestaat uit varkensvleesproducten. De Nederlandse varkenshouderij komt tegemoet aan de wensen van consumenten en de sector benut ook de kansen in de markt. Met de kwaliteitsregelingen IKB (Integrale Keten Beheersing) garandeert de varkenssector al vele jaren de veiligheid en kwaliteit van het varkensvlees. Uitwisseling van informatie en traceerbaarheid (I&R) van varkens en extra eisen aan voer, hygiëne, het verantwoord gebruik van diergeneesmiddelen, welzijn en voedselveiligheid staan in de IKB systemen centraal. Regelmatige controleren garanderen dat kwaliteits- en voedselveiligheidseisen naar behoren worden ingevuld.

## Marktsituatie licht verbeterd

Voor de varkenshouderij verliep 2008 iets beter dan 2007. Dit gold met name voor de vleesvarkenshouders, die lopende het jaar betere prijzen ontvingen voor de vleesvarkens. Het seizoenpatroon van de prijzen verliep vergelijkbaar met andere jaren, maar wel op een hoger niveau. Het saldo tussen kosten en opbrengsten in de vleesvarkenshouderij is in 2008 iets verbeterd vanwege hogere opbrengstprijzen; dit ondanks de toegenomen kosten voor biggen, voer en energie. De vermeerderingssector ontving weliswaar iets hogere biggenprijzen dan in 2007, maar het niveau bleef duidelijk te laag. Per saldo kwam het gezinsinkomen uit bedrijf voor zowel vermeerderders als vleesvarkenshouders in 2008 net boven de nullijn uit. Het aantal bedrijven met varkens nam vorig jaar verder af met 5% tot 8.250. De varkensstapel groeide met 3% tot 12 miljoen.

## Hogere prijs vleesvarkens en biggen

Het prijsniveau van vleesvarkens was vorig jaar gemiddeld 15% hoger dan in 2007. De gemiddelde referentieprijis kwam uit € 1,43 per kg. Het prijsniveau lag vooral in de zomermaanden fors boven het niveau van 2007. De biggenprijs steeg in 2008 nog veel sterker dan de vleesvarkensprijs (+23%).

## Hogere productie, meer export vleesvarkens

Het aantal varkensslachtingen in Nederland nam in 2008 met ongeveer 1,5% toe tot 14,4 miljoen dieren. De export van levende varkens nam met ruim 3% toe. Deze groei is geheel en al toe te schrijven aan de export van vleesvarkens; de export van biggen zat met bijna 5 miljoen iets in de min. De export van biggen naar Duitsland zat nog wel in de plus. De totale export van vleesvarkens kwam uit op 3,7 miljoen dieren (+12%). Duitsland is verreweg het belangrijkste exportland. De export naar Duitsland nam toe tot 3,1 miljoen varkens (+11%). Deze stijging hing samen met het gestegen varkensaanbod en de grotere vraag van Duitse slachterijen.





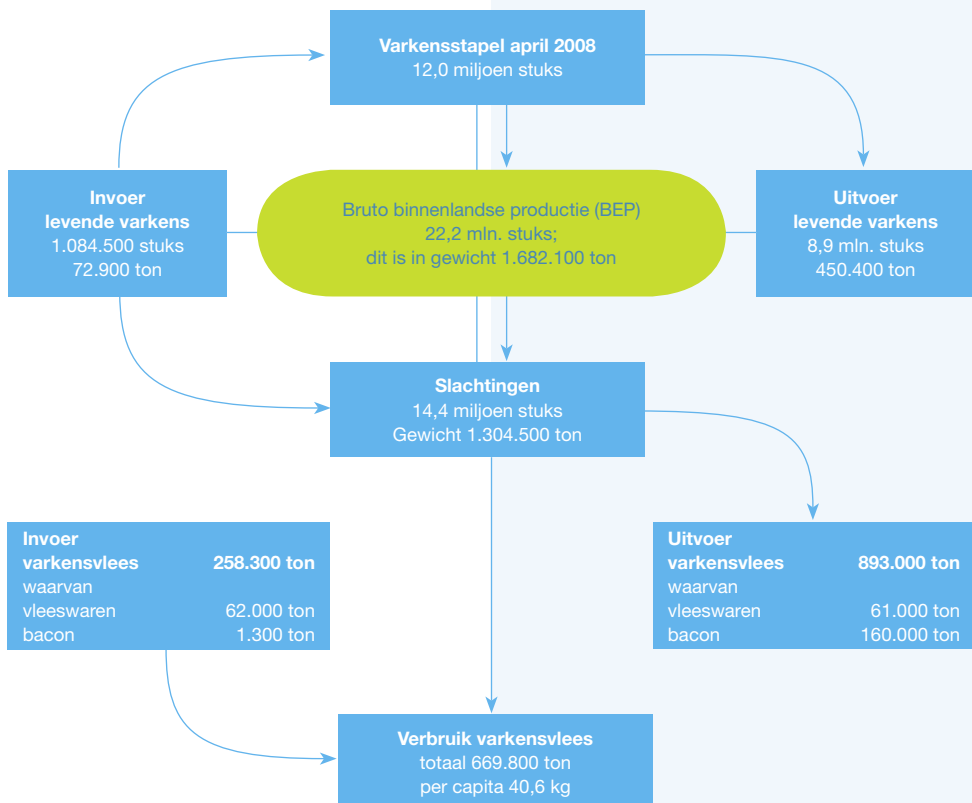
## Groei export varkensvlees

De export van varkensvlees nam in 2008 met 3% toe tot ruim 672.000 ton. Deze groei realiseerden de exporteurs vooral bij de afzet naar Duitsland en Rusland. De export naar het Verenigd Koninkrijk en Italië vertoonde juist een dalende tendens.

## Lager verbruik

Het verbruik van varkensvlees daalde in 2008 met bijna een halve kilogram tot 40,6 kg per hoofd van de bevolking. Dit hangt mogelijk samen met de gestegen consumentenprijs voor varkensvlees en met de toegenomen consumptie van kip.

### Afzetstructuur varkens 2008



**Varkensslachterijen 2008**

(met meer dan 100.000 slachtingen per jaar)

| Slachtingen         | Aantal slachterijen |      | Slachtingen x 1.000 stuks |       |
|---------------------|---------------------|------|---------------------------|-------|
|                     | 2007                | 2008 | 2007                      | 2008  |
| 100.000 - 500.000   | 4                   | 4    | 685                       | 753   |
| 500.000 - 1.000.000 | 4                   | 4    | 3.271                     | 3.440 |
| > 1.000.000         | 7                   | 7    | 9.706                     | 9.717 |

Apeldoorn: Vion Food Group  
 Boxtel: Vion Food Group  
 Druten: Vion Food Group  
 Epe: Exportslachterij J. Gosschalk en Zn  
 Geldrop: De Wit Slachthuis  
 Gorinchem: Westfort  
 Groenlo: Vion Food Group  
 Helmond: Van Rooi Meat  
 Helmond: Vion Food Group  
 Kerkrade: Slachthuis Kerkrade  
 Lith: Ebergen Vlees  
 Meppel: Vion Food Group \*  
 Nijmegen: Nijmeegse Grossiers Combinatie  
 Son: Ballering  
 Zevenaar: Compaxo Vlees

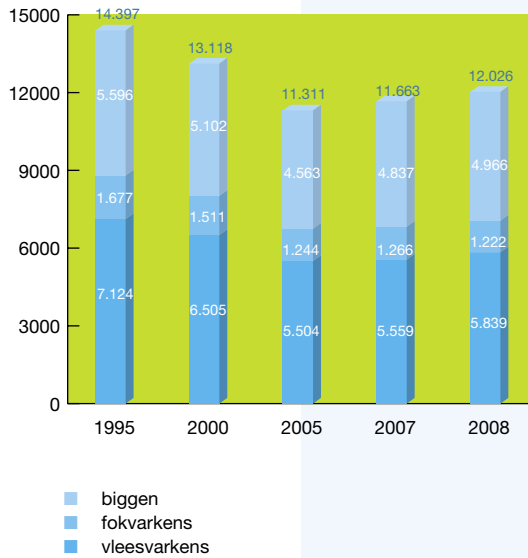
\* in januari 2009 gesloten

**CBS Landbouwteiling 2008**

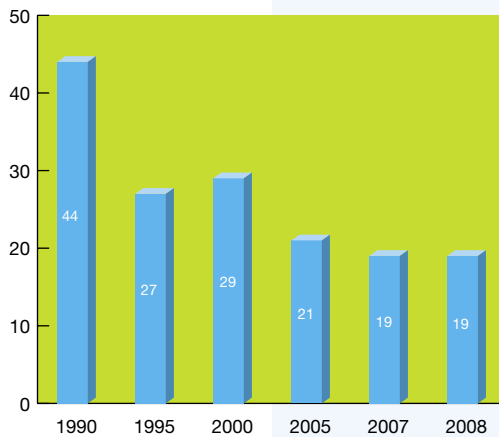
■ aantal bedrijven met vleesvarkens  
 ■ totaal aantal vleesvarkens



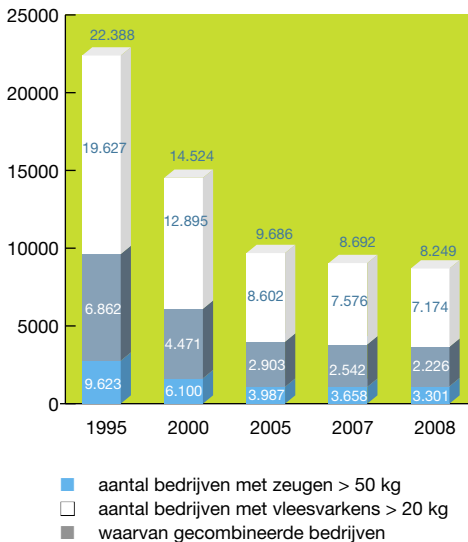
**Aantal varkens 1995-2008** (x 1.000 stuks)



**Aantal varkensslachterijen 1990-2008** (met meer dan 25.000 slachtingen per jaar)

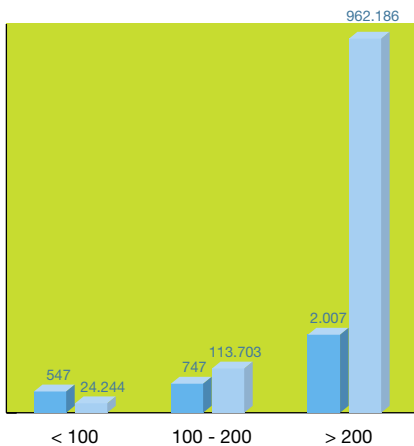
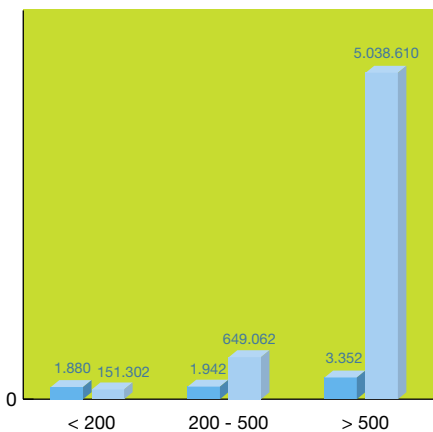


**Structuur varkenshouderij 1995-2008**



**Grootteklasse vleesvarkensbedrijven 2008**

**Grootteklasse bedrijven met zeugen 2008**

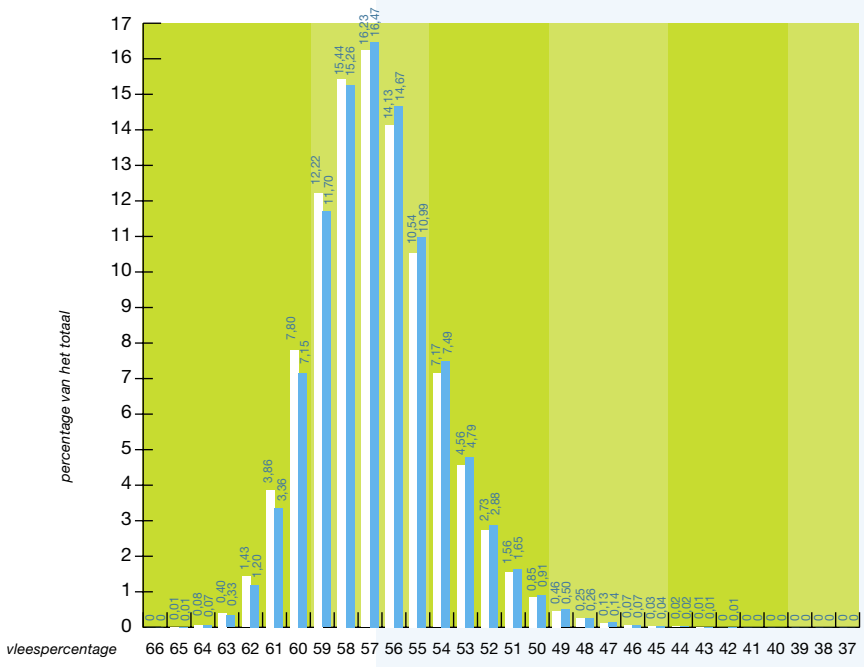


■ aantal bedrijven 7.174  
■ aantal vleesvarkens 5.838.974

■ aantal bedrijven 3.301  
■ aantal zeugen 1.100.133



**Verdeling karkassen vleesvarkens 2007-2008** (het vlees naar mager-vleespercentage)



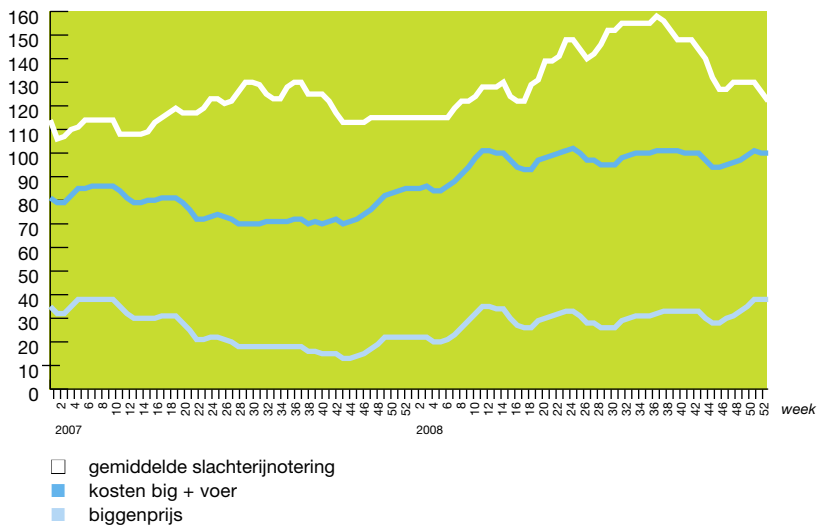
| klasse | S     | E     | U     | R    | O    | P    |
|--------|-------|-------|-------|------|------|------|
| 2007   | 13,60 | 68,55 | 16,87 | 0,94 | 0,04 | 0,00 |
| 2008   | 12,12 | 69,10 | 17,73 | 1,01 | 0,04 | 0,00 |

|      | Gemiddeld mager vleespercentage |
|------|---------------------------------|
| 2007 | 56,71                           |
| 2008 | 56,59                           |

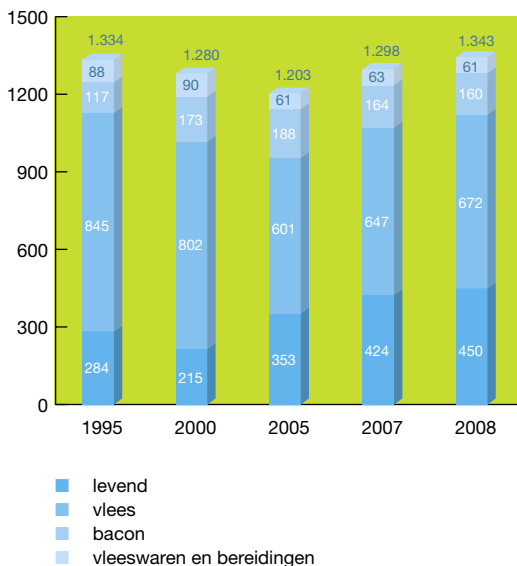
|      | Gemiddeld geslacht gewicht |
|------|----------------------------|
| 2007 | 90,92 kg                   |
| 2008 | 90,86 kg                   |

### Opbrengst vleesvarkens 2007-2008

(88 kg geslacht gewicht) incl. BTW, aandeel voerkosten en kosten big 2007-2008 (in euro)



### Uitvoer varkenssector 1995-2008 (x 1.000 ton)



**Uitvoerbestemming varkenssector 1995-2008****Biggen**

|                               | 1995 | 2000 | 2005 | 2007 | 2008 |
|-------------------------------|------|------|------|------|------|
| Totaal in miljoen stuks       | 3,4  | 3,6  | 4,0  | 5,1  | 5,0  |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |      |      |      |      |      |
| ■ Duitsland                   | 13,4 | 43,4 | 51,0 | 47,5 | 49,1 |
| ■ Spanje                      | 38,4 | 29,9 | 16,5 | 19,3 | 9,1  |
| ■ België en Luxemburg         | 21,9 | 14,9 | 8,8  | 9,4  | 12,9 |
| ■ Italië                      | 19,1 | 7,4  | 5,6  | 7,0  | 5,3  |
| ■ Polen                       | -    | -    | 6,0  | 5,3  | 10,3 |
| ■ Hongarije                   | -    | -    | 4,0  | 3,7  | 2,4  |
| ■ Overige landen              | 7,2  | 4,4  | 8,1  | 7,8  | 10,9 |

**Varkens (vleesvarkens + fokvarkens + slachtzeugen)**

|                               | 1995 | 2000 | 2005 | 2007 | 2008 |
|-------------------------------|------|------|------|------|------|
| Totaal in miljoen stuks       | 2,8  | 1,5  | 2,9  | 3,6  | 3,9  |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |      |      |      |      |      |
| ■ Duitsland                   | 62,4 | 64,4 | 79,2 | 83,3 | 82,2 |
| ■ België en Luxemburg         | 8,6  | 8,8  | 5,8  | 9,3  | 4,4  |
| ■ Italië                      | 14,5 | 17,1 | 6,1  | 3,6  | 1,6  |
| ■ Polen                       | 0    | 0    | 0,7  | 0,5  | 4,8  |
| ■ Hongarije                   | 0    | 0    | 6,3  | 1,2  | 4,5  |
| ■ Overige landen              | 14,5 | 9,7  | 1,9  | 2,1  | 2,6  |

**Varkensvlees (excl. vleeswaren, bereidingen, conserven en bacon) gewicht met been**

|                               | 1995    | 2000    | 2005    | 2007    | 2008    |
|-------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Totaal x 1.000 kg             | 845.939 | 802.197 | 601.000 | 647.000 | 672.000 |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |         |         |         |         |         |
| ■ Duitsland                   | 41,0    | 26,3    | 21,3    | 19,6    | 19,8    |
| ■ Italië                      | 26,8    | 22,8    | 24,1    | 22,5    | 19,7    |
| ■ Griekenland                 | 6,6     | 8,9     | 12,6    | 11,2    | 10,6    |
| ■ Ver.Koninkrijk              | 1,8     | 6,8     | 10,8    | 10,9    | 9,8     |
| ■ Rusland                     | 0,5     | 2,9     | 2,7     | 4,6     | 5,9     |
| ■ Polen                       | 0       | 0       | 2,7     | 3,1     | 4,5     |
| ■ Frankrijk                   | 9,4     | 9,8     | 4,9     | 4,5     | 3,6     |
| ■ Overige landen              | 13,9    | 22,5    | 20,9    | 23,6    | 26,1    |

# Schape en geiten in Nederland

Nederland kent naast gespecialiseerde schape- en geitenhouderijen ook veel rundveebedrijven, die schape en geiten houden als neventak. Volgens de Landbouwtelling had de Nederlandse schapenstapel in 2008 een omvang van 1,21 miljoen dieren. Dit is een daling van meer dan 10% ten opzichte van het jaar ervoor. Daarnaast zijn er nog enkele honderdduizenden schape en geiten die als hobbydier worden gehouden. Het aantal bedrijven met schape daalt structureel. In 2008 waren er ruim 13.500 landbouwbedrijven met schape, een afname van 1,5%. Deze daling was opvallend gering tegen de achtergrond van de uitbraken van blauwtong in 2007.

## Uitvoer gedaald

De uitvoer van schape en geiten nam in 2008 met 5% af tot circa 295.000 dieren. Vooral de uitvoer van geiten viel sterk terug door de blauwtong problemen. Ook werd er vorig jaar minder vlees uitgevoerd dan in 2007. Frankrijk, Duitsland en België bleven de belangrijkste bestemmingen.

## Meer invoer

De invoer van lammeren nam in 2008 licht toe na een forse terugval in de voorgaande jaren. De invoer kwam voor een groot deel uit Duitsland en Roemenië. De invoer van lams- en schapenvlees nam in 2008 met naar schatting 6% toe tot 19.000 ton. Bijna de helft kwam uit Nieuw Zeeland. Het overige deel was vooral afkomstig uit België en het Verenigd Koninkrijk.

## Veel hogere prijzen

De gemiddelde referentieprij van slachtlammeren kwam in 2008 met € 4,51/kg bijna 14% hoger uit dan het gemiddelde prijsniveau in 2007. Vooral in de zomerperiode lagen de prijzen op een hoger niveau dan in het jaar ervoor.

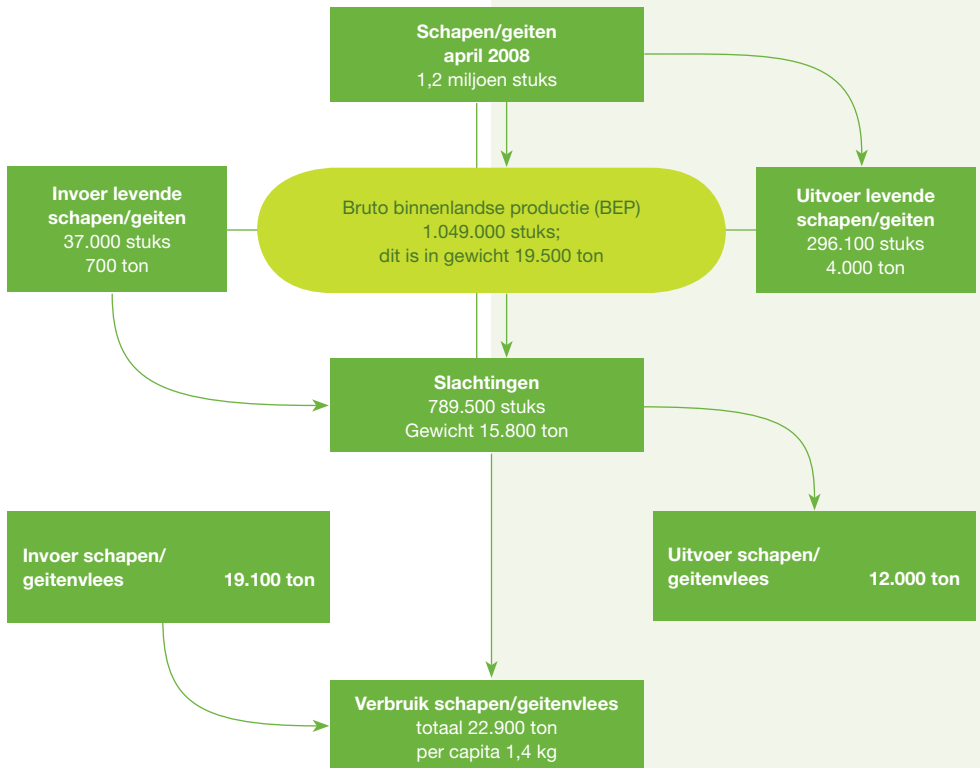
## Verbruik licht gestegen

Het verbruik van lams- en schapenvlees lag in 2008 op ruim 1,4 kg per hoofd van de bevolking: een lichte stijging ten opzichte van 2007. Een belangrijk deel van de consumptie komt voor rekening van Nederlanders van buitenlandse komaf. Daarnaast is de buitenhuishoudelijke consumptie van grote betekenis.





### Afzetstructuur schapen/geiten 2008



**Schapenslakterijen 2008**

(met meer dan 10.000 slachtingen per jaar)

| Slachtingen       | Aantal slakterijen |      | Slachtingen x 1.000 stuks |      |
|-------------------|--------------------|------|---------------------------|------|
|                   | 2007               | 2008 | 2007                      | 2008 |
| ■ 10.000 - 25.000 | 10                 | 10   | 155                       | 147  |
| ■ > 25.000        | 6                  | 7    | 302                       | 290  |

**> 25.000 slachtingen**

Amsterdam: Abattoir Amsterdam

Breukelen: Abattoir Breukelen

De Hoef: Slachterij/Grossierderij Wouters

Montfoort: Slachterij van Kooten

Oost Grafdijk: LVS Retail

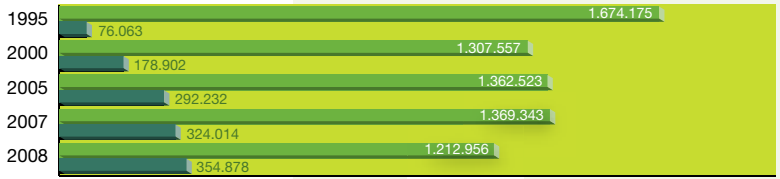
Sluis: Gebr. Gijzels

Twello: Slachterij Midden Nederland

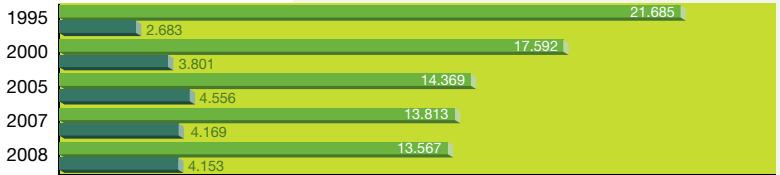




CBS Landbouwtelling 2008

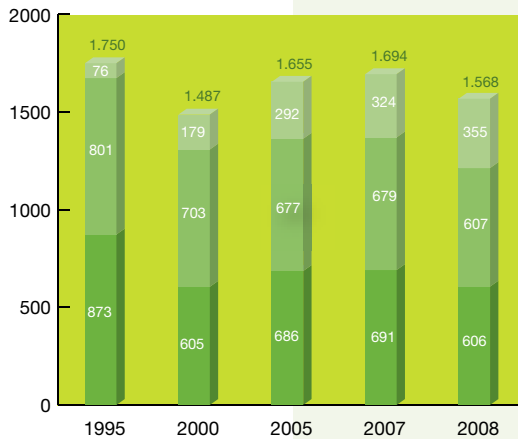


- aantal schapen
- aantal geiten

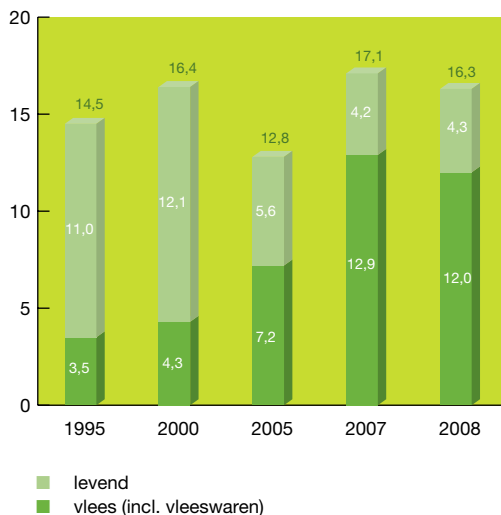


- aantal bedrijven met schapen
- aantal bedrijven met geiten

Aantal schapen en geiten 1995-2008 (x 1.000 stuks)



- geiten
- overige schapen
- lammeren

**Uitvoer schapen- en geitensector 1995-2008** (x 1.000 ton)**Uitvoerbestemming schapen- en geiten 1995-2008**

|                               | 1995    | 2000    | 2006    | 2007    | 2008    |
|-------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Totaal levend in stuks        | 555.371 | 532.202 | 330.968 | 314.440 | 296.100 |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |         |         |         |         |         |
| ■ Frankrijk                   | 67,0    | 42,7    | 48,6    | 64,4    | 63,0    |
| ■ Spanje                      | 0,7     | 8,4     | 27,9    | 9,7     | 0,5     |
| ■ Duitsland                   | 6,5     | 0,5     | 9,5     | 10,0    | 9,3     |
| ■ België en Luxemburg         | 8,2     | 0,3     | 8,4     | 13,5    | 20,4    |
| ■ Italië                      | 9,7     | 45,4    | 3,4     | 2,1     | 6,1     |
| ■ Overige landen              | 7,9     | 2,7     | 2,2     | 0,3     | 0,7     |

**Uitvoerbestemming schapen- en geitenvlees 1995-2008**

|                               | 1995  | 2000  | 2005  | 2007   | 2008   |
|-------------------------------|-------|-------|-------|--------|--------|
| Totaal vlees in tonnen        | 3.544 | 4.253 | 7.207 | 12.900 | 12.000 |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |       |       |       |        |        |
| ■ België en Luxemburg         | 15,8  | 21,4  | 35,9  | 26,4   | 25,2   |
| ■ Frankrijk                   | 40,5  | 38,3  | 12,3  | 29,4   | 14,9   |
| ■ Italië                      | 16,4  | 15,5  | 14,4  | 12,7   | 12,1   |
| ■ Duitsland                   | 23,1  | 9,2   | 9,3   | 9,8    | 15,6   |
| ■ Verenigd Koninkrijk         | 1,8   | 5,7   | 3,0   | 3,1    | 5,4    |
| ■ Spanje                      | 0     | 1,0   | 8,5   | 4,5    | 6,2    |
| ■ Overige landen              | 2,4   | 8,9   | 16,6  | 14,1   | 20,6   |



# Pluimveevlees in Nederland

**De productie van pluimveevlees is een samenspel van specialisten. In de fokkerij worden rassen geselecteerd en verder verbeterd. De broedeieren gaan vervolgens naar de broederij. Uitgebroede kuikens gaan naar de vermeerderaars, waar hennen en hanen worden gekruist. De daar geproduceerde broedeieren worden dan weer uitgebroed bij een broederij. Deze kuikens gaan naar de vleeskuikenhouder waar ze, afhankelijk van het huisvestingssysteem, in zo'n zes weken kunnen volgroeien.**

Op het gebied van de kwaliteitsbewaking loopt Nederland voorop. De in 2008 geaccrediteerde kwaliteitsregeling IKB Kip zorgt voor kippenvlees van uitstekende kwaliteit. De Nederlandse pluimveesector geeft zélf extra garanties voor een constante kwaliteit en betrouwbaarheid van het eindproduct.

## Hygiëne

De Nederlandse pluimveesector heeft al sinds 1996 een eigen aanpak om Salmonella en Campylobacter te bestrijden. Inmiddels gebeurt dat in EU-verband. Elke schakel van de keten moet aan hygiëne-eisen voldoen. Als bacteriën op een bedrijf aanwezig blijken te zijn, worden direct maatregelen genomen. Soms moeten besmette koppels uit productie worden genomen of worden gevaccineerd. De aanpak is gebaseerd op een verordening van het productschap en dus verplicht voor iedere ondernemer. Het is daarbij een onderdeel van het Nederlandse kwaliteitssysteem IKB.

## Opbrengsten, productie en stapel

De vleeskuikensector heeft, vooral vanwege de gestegen mengvoerprijzen, een teleurstellend jaar achter de rug. Volgens het Landbouw Economisch Instituut (L.E.I.), lagen de voerprijzen in 2008 op jaarbasis 18% hoger dan in 2007. In de tweede helft van 2008 daalden de voerprijzen wel iets, maar dat ging tevens gepaard met dalende opbrengstprijzen. Naast de opgelopen voerprijzen waren de eendagskuikens in 2008 gemiddeld zo'n 7% duurder dan in 2007.

Volgens het Koppel Informatiesysteem Pluimvee (KIP) van de PVE, bedroeg het gemiddeld aantal aanwezige vleeskuikens in 2008 ongeveer 44 miljoen dieren, terwijl dit aantal in 2007 nog ruim 42 miljoen bedroeg. Het aantal bedrijven met vleeskuikens nam in 2008 licht af tot 700.

De bruto eigen productie (BEP) van de pluimveesector (karkasgewicht) lag in 2008 op 697.000 ton: een groei van 2% tegenover 2007. De BEP van vleeskuikens nam in 2008 eveneens toe met 2% tot 625.000 ton (karkasgewicht).

De BEP van kalkoenvlees (karkasgewicht) nam in 2008 met 6% af tot 28.600 ton. Doordat er sinds 2005 geen kalkoenslachterijen meer in Nederland zijn, bestaat de BEP alleen nog uit de export van levende kalkoenen. De BEP van overig pluimvee (kip, eenden, ganzen, parelhoenders) kwam in 2008 uit op 42.800 ton karkasgewicht (+4%).

## Uitvoer

De uitvoer van pluimveevlees nam in 2008 toe ten opzichte van 2007; met 4% tot 906.000 ton.

De export naar het Verenigd Koninkrijk nam vanwege de zwakke koers van het Britse Pond Sterling behoorlijk af en ook de export naar Duitsland stagneerde in 2008 enigszins. De uitvoer naar België,



Frankrijk, Roemenië, de Oekraïne en een aantal Afrikaanse landen zat daarentegen flink in de plus en compenseerde het tegenvallende resultaat op Duitsland en Engeland volledig.

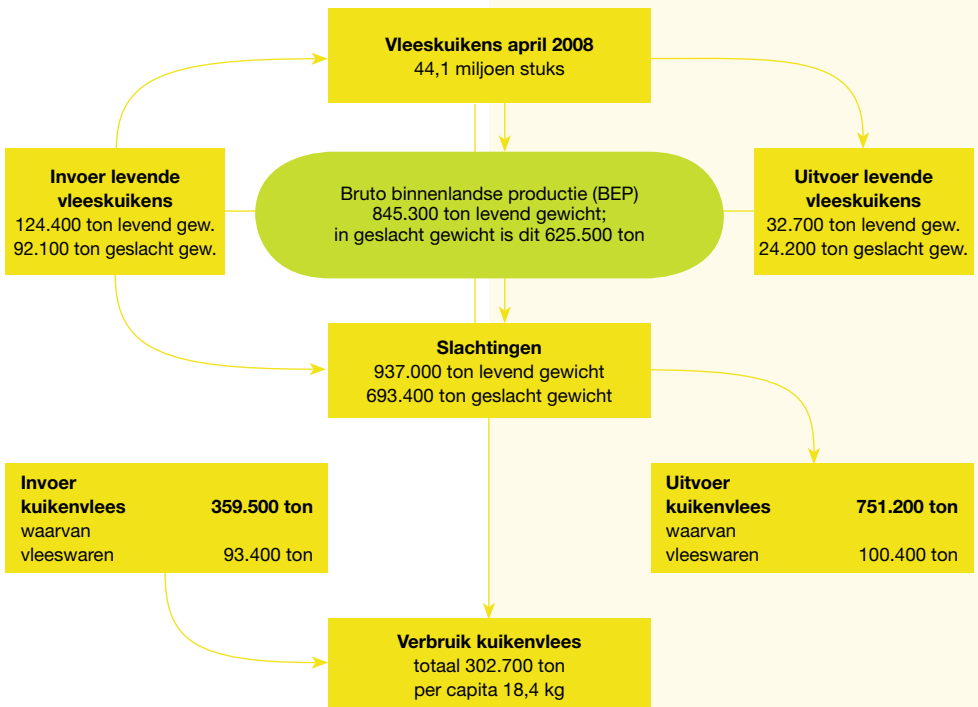
## Invoer

De invoer van pluimveevlees inclusief bereidingen, conserven en vleeswaren nam in 2008 met ruim 5% toe tot 537.000 ton. De groei van de import werd voor een belangrijk deel veroorzaakt door een verhoogde invoer vanuit het Verenigd Koninkrijk. De import vanuit derde landen is in 2008 licht gedaald, vooral vanwege een afname van de import van gedroogd/gezouten filet uit Brazilië.

## Verbruik

Het verbruik van kuikenvlees bereikte met 18,4 kg per hoofd van de bevolking een peil dat nooit eerder in de geschiedenis van de pluimveesector werd behaald. Het verbruik van kalkoenvlees daalde in 2008 met 2 ons en kwam uit op 1,3 kg per hoofd van de bevolking. Het verbruik van totaal pluimveevlees evenaarde in 2008 met 22,5 kg per hoofd van de bevolking, het record uit 2002 en 2007.

### Afzetstructuur vleeskuikens 2008



**Kuikenslachterijen 2008**

(met een aanvoer van > 10.000 ton geslacht gewicht per jaar)

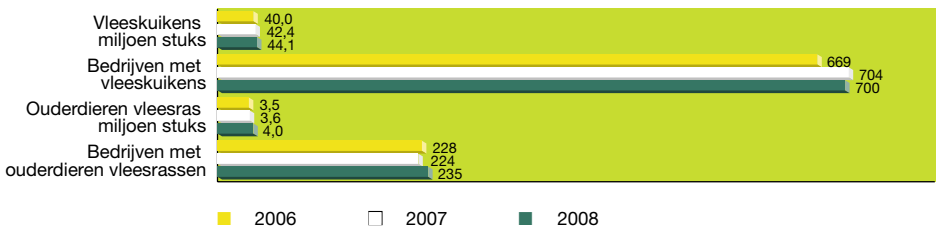
| Aanvoer           | Aantal slachterijen |      | Aanvoer x 1.000 ton |      |
|-------------------|---------------------|------|---------------------|------|
|                   | 2007                | 2008 | 2007                | 2008 |
| ■ 10.000 - 30.000 | 3                   | 4    | 62                  | 93   |
| ■ 30.000 - 50.000 | 7                   | 6    | 264                 | 241  |
| ■ > 50.000        | 5                   | 5    | 357                 | 364  |

- Blokker: Vleesch du Bois \*
- Breukelen: C. van Miert Plumveeverwerking
- Dedemsvaart: Vleesch du Bois \*
- Doetinchem: Esbro
- Goor: Pingo Poultry \*
- Grootegast: Storteboom Kornhorn B.V.
- Haulerwijk: J. de Vries & Zn.
- Leek: Gebr. Heijs
- Nijkerkerveen: v.d. Bor Plumveeslachterij
- Nunspeet: Gecombineerde Plumvee Slachterijen
- Ommel: Flandrex \*
- Panningen: Van der Linden Poultry
- Putten: Storteboom Fresh
- Stroe: Fa. Jan van Ee B.V.
- Zevenhuizen: Clazing Slachterij

\* Onderdeel van Plukon Royale Group



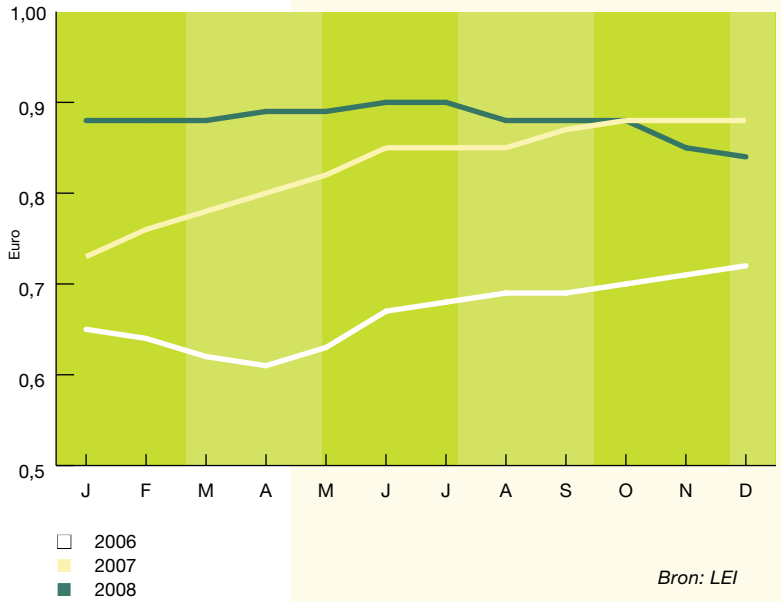
**Gemiddeld aantal vleeskuikens, ouderdieren vleesrassen en bedrijven met vleeskuikens en ouderdieren vleesrassen**



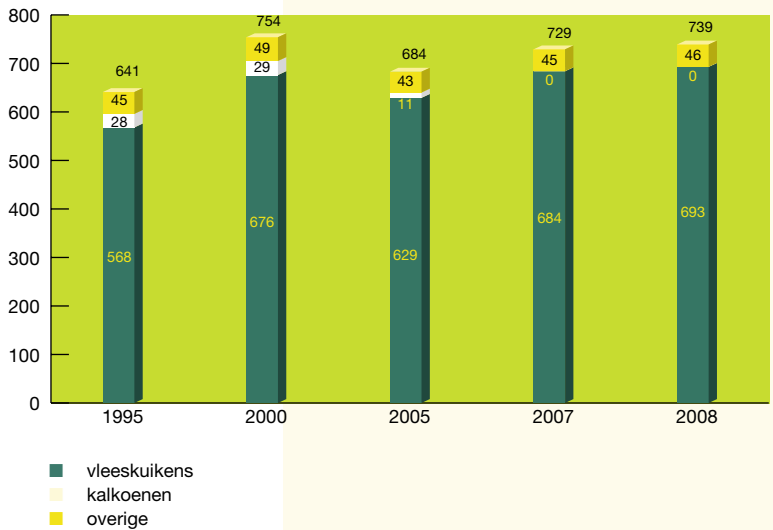




### Producentenprijzen vleeskuikens (1.925 gram) 2006-2008 (in euro/kg levend gewicht incl. BTW)



### Productie pluimveevlees 1995-2008 (in 1.000 ton geslacht gewicht)



**Uitvoerbestemming pluimveevlees 1995-2008**

Kippen-, hanen- en kuikenvlees

|                               | 1995 | 2000 | 2005 | 2007 | 2008 |
|-------------------------------|------|------|------|------|------|
| Totaal x 1.000 ton            | 403  | 568  | 590  | 690  | 715  |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |      |      |      |      |      |
| ■ Duitsland                   | 44,2 | 30,0 | 26,8 | 25,6 | 23,4 |
| ■ Verenigd Koninkrijk         | 9,2  | 18,2 | 22,6 | 24,5 | 20,0 |
| ■ België en Luxemburg         | 5,1  | 5,0  | 8,2  | 6,7  | 7,8  |
| ■ Frankrijk                   | 3,3  | 4,4  | 6,1  | 6,9  | 7,1  |
| ■ Roemenië                    | *    | *    | *    | 5,5  | 8,5  |
| ■ Hongarije                   | *    | *    | 0,8  | 3,5  | 1,8  |
| ■ Overige EU                  | 3,6  | 5,6  | 13,0 | 11,8 | 7,6  |
| ■ Rusland                     | 13,9 | 10,2 | 5,2  | 3,7  | 3,2  |
| ■ Oekraïne                    | 2,8  | 0,6  | 1,9  | 1,0  | 4,8  |
| ■ Hongkong                    | 3,6  | 1,9  | 1,3  | 1,5  | 1,3  |
| ■ Afrikaanse landen           | 1,8  | 9,2  | 7,3  | 5,3  | 5,7  |
| ■ Overige derde landen        | 12,5 | 14,9 | 6,8  | 4,0  | 8,8  |

\* in post overige derde landen

Kalkoenvlees

|                               | 1995 | 2000 | 2005 | 2007 | 2008 |
|-------------------------------|------|------|------|------|------|
| Totaal x 1.000 ton            | 54   | 61   | 45   | 33   | 35   |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |      |      |      |      |      |
| ■ Duitsland                   | 42,5 | 22,9 | 30,8 | 13,9 | 16,1 |
| ■ België en Luxemburg         | 15,4 | 6,7  | 13,5 | 9,2  | 9,0  |
| ■ Overige EU                  | 2,5  | 2,2  | 14,7 | 14,3 | 14,2 |
| ■ Rusland                     | 21,9 | 53,5 | 15,1 | 9,1  | 10,8 |
| ■ Afrikaanse landen           | 7,5  | 11,5 | 15,3 | 41,3 | 40,8 |
| ■ Overige derde landen        | 10,2 | 3,2  | 10,6 | 12,2 | 9,1  |



## Uitvoerbestemming pluimveevlees 1995-2008

Pluimveevlees totaal

|                               | 1995 | 2000 | 2005 | 2007 | 2008 |
|-------------------------------|------|------|------|------|------|
| Totaal x 1.000 ton            | 467  | 644  | 650  | 742  | 768  |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |      |      |      |      |      |
| ■ Duitsland                   | 44,8 | 29,5 | 27,3 | 25,4 | 24,9 |
| ■ Verenigd Koninkrijk         | 8,1  | 16,0 | 21,1 | 23,1 | 23,5 |
| ■ België en Luxemburg         | 6,2  | 5,2  | 8,5  | 6,8  | 6,9  |
| ■ Frankrijk                   | 3,0  | 4,0  | 5,9  | 6,7  | 6,5  |
| ■ Overige EU                  | 3,5  | 5,3  | 14,3 | 20,1 | 20,6 |
| ■ Oekraïne                    | 2,5  | 0,7  | 1,8  | 0,9  | 1,1  |
| ■ Rusland                     | 14,5 | 15,4 | 5,6  | 3,9  | 3,5  |
| ■ Hongkong                    | 3,1  | 1,7  | 1,3  | 1,7  | 1,8  |
| ■ Afrikaanse landen           | 2,6  | 9,1  | 7,8  | 6,8  | 6,3  |
| ■ Overige derde landen        | 11,7 | 13,1 | 6,4  | 4,6  | 4,9  |



# Eieren en eiprodukten

**Nederlandse supermarkten verkopen alleen eieren die volgens regels van de kwaliteitsregeling IKB (Integraal Keten Beheer) zijn geproduceerd. Dit is te zien aan het IKB logo op de verpakking. Met de kwaliteitsregeling garandeert de sector de kwaliteit en voedselveiligheid van producten.**

**Alle eieren worden op het pluimveebedrijf voorzien van een gestempelde cijfercode, zodat ze kunnen worden teruggetraceerd naar het bedrijf van herkomst. De cijfercode geeft aan hoe de kippen gehouden zijn. Daarnaast is aan de code te zien uit welk land, bedrijf en stal de eieren afkomstig zijn. De Nederlandse pluimveesector, maatschappelijke organisaties en de supermarkten overleggen in de Stichting IKB Ei samen over het kwaliteits- en voedselveiligheidsbeleid binnen het IKB programma.**

## Stapel en productie

Het aantal aanwezige leghennen nam in 2008 met ruim 900.000 dieren toe tot 31 miljoen hennen. Het aantal bedrijven nam in 2008 met 20 af tot 1.113. Vooral het aantal bedrijven met vrije uitloophennen nam af. Het aanwezige leghennenbestand bestond in 2008 nog voor slechts 45% uit kooihennen, 41% scharrelhennen, 12% vrije uitloophennen en 2% biologische hennen. De productie van eieren is voor 2008 berekend op ruim 9,5 miljard stuks: 100 miljoen meer dan in 2007.

## Uitvoer

De Nederlandse export van consumptie-eieren en eiprodukten (omgerekend naar eieren in de schaal) nam in 2008 met 2% toe tot 9 miljard stuks. Het aandeel van Duitsland in de totale export van consumptie-eieren stabiliseerde op ongeveer 70%. De lichte stijging van de totale export van eieren en eiprodukten was vooral waar te nemen bij eiprodukten (omgerekend naar eieren in schaal).

## Invoer

De invoer van eieren en eiprodukten (omgerekend naar eieren in schaal) nam in 2008 tegenover 2007 met 4,5% toe tot 2,6 miljard stuks. De import van eiprodukten nam iets af, terwijl de invoer van consumptie-eieren flink groeide. Deze toename werd veroorzaakt door een sterk gestegen import uit Duitsland en Polen.

## Verbruik

Het verbruik van eieren stabiliseerde in 2008 op ongeveer 3 miljard stuks, ofwel 182 stuks per hoofd van de bevolking.



**Eieren: pakstations/verzamelaars 2008**

(met een aanvoer &gt; 100 mln. eieren per jaar)

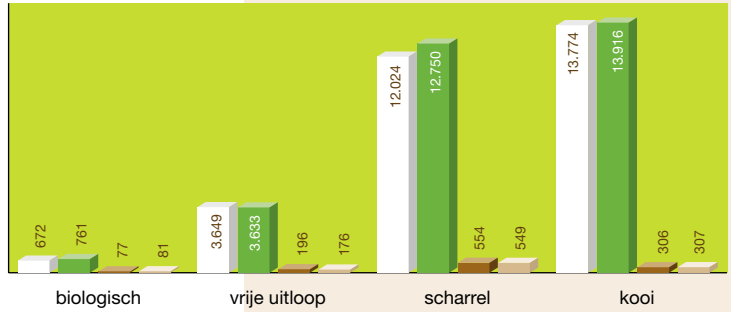
| Aanvoer     | Aantal pakstations |      | Aanvoer x mln. |       |
|-------------|--------------------|------|----------------|-------|
|             | 2007               | 2008 | 2007           | 2008  |
| ■ 100 - 150 | 8                  | 9    | 981            | 1.086 |
| ■ 150 - 250 | 2                  | 3    | 396            | 609   |
| ■ > 250     | 9                  | 7    | 5.659          | 5.569 |

Baarlo: Cootjans Eierhandel  
 Beverwijk: Eierenglorie Vermeulen  
 Drachten: Frisian Egg  
 Groesbeek: Gebr. Bach Eierhandel B.V.  
 Heythuisen: Farm Eggs  
 Leiden: Eierhandel Guliker & Roodbol  
 Lichtenvoorde: Agricoli B.V.  
 Nijkerk: Eierenhandel van Roemburg B.V.  
 Ochten: Weko Food International  
 Ommeren: Eierhandel R. van Zetten  
 Ospel: Egga  
 Ospel: Pluimveebedrijf Frits Jacobs  
 Sint Annaparochie: Eierhandel Poort  
 Sterksel: Zonnefarm-Ei B.V.  
 Uden: Dijverhof - Ei  
 Veen: G. Kwetters en Zn.  
 Wehl: Gebroeders van Beek  
 Woudenberg: van Raai Eierhandel  
 Weert: Fa. Lemmers





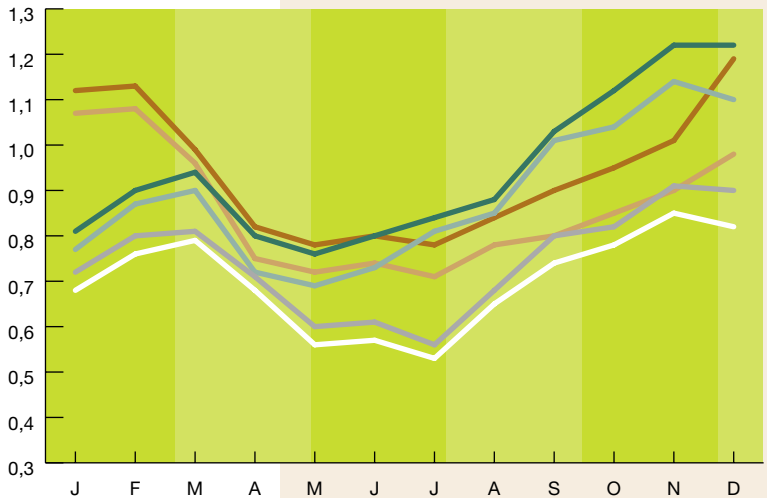
## Aantal leghennen en bedrijven naar houderijsysteem



|   |                                    |        |   |                              |       |
|---|------------------------------------|--------|---|------------------------------|-------|
| □ | totaal aantal dieren 2007 (*1.000) | 30.120 | ■ | totaal aantal bedrijven 2007 | 1.133 |
| ■ | totaal aantal dieren 2008 (*1.000) | 31.060 | ■ | totaal aantal bedrijven 2008 | 1.113 |

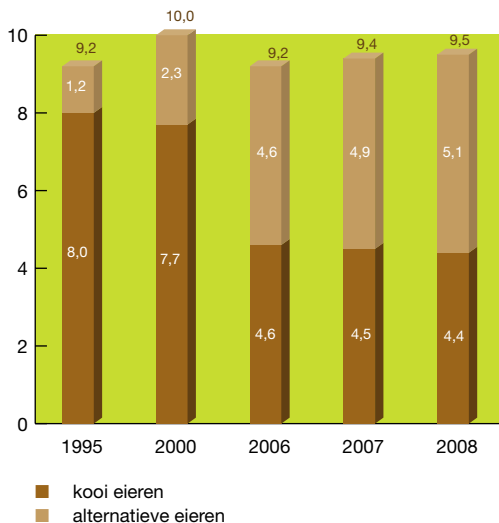
Bron: PVE, Koppel Informatiesysteem Pluimvee ("KIP")

## Producentenprijzen kippeneieren 2006-2008 (prijzen in euro/kg incl. BTW)



|   |           |   |               |   |           |   |               |   |           |   |               |
|---|-----------|---|---------------|---|-----------|---|---------------|---|-----------|---|---------------|
| □ | kooi 2006 | ■ | scharrel 2006 | ■ | kooi 2007 | ■ | scharrel 2007 | ■ | kooi 2008 | ■ | scharrel 2008 |
|---|-----------|---|---------------|---|-----------|---|---------------|---|-----------|---|---------------|

Bron: LEI

**Productie eieren 1995-2008** (x miljard)

1995, 2000 Bron: CPE/PVE. Vanaf 2005 Bron PVE (KIP)

**Uitvoerbestemming eieren 1995-2008**

## Consumptie-eieren

|                               | 1995  | 2000  | 2006  | 2007  | 2008  |
|-------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Totaal in miljoen stuks       | 6.055 | 6.325 | 5.750 | 5.995 | 6.055 |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |       |       |       |       |       |
| ■ Duitsland                   | 68,8  | 64,3  | 74,1  | 71,8  | 70,4  |
| ■ Zwitserland                 | 3,4   | 1,9   | 3,1   | 6,9   | 5,6   |
| ■ Verenigd Koninkrijk         | 2,7   | 6,1   | 4,4   | 4,0   | 5,0   |
| ■ België en Luxemburg         | 5,4   | 3,4   | 4,5   | 5,6   | 3,9   |
| ■ Frankrijk                   | 2,9   | 5,9   | 1,7   | 1,0   | 1,8   |
| ■ Overige landen              | 16,8  | 18,4  | 12,2  | 10,7  | 13,3  |

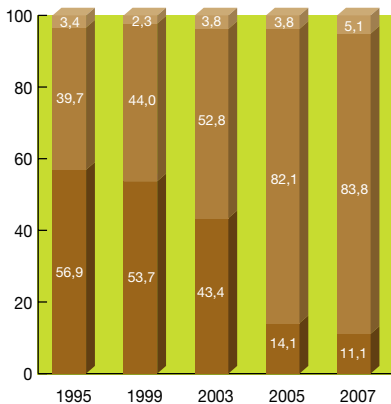




Eiprodukten

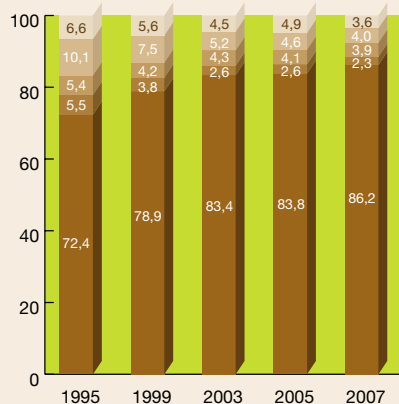
|                               | 1995 | 2000 | 2006 | 2007  | 2008  |
|-------------------------------|------|------|------|-------|-------|
| Totaal x 1.000 ton            | 44,3 | 61,2 | 98,8 | 104,9 | 116,0 |
| <b>Aandeel naar land in %</b> |      |      |      |       |       |
| ■ Duitsland                   | 51,3 | 51,1 | 42,4 | 36,3  | 41,7  |
| ■ België en Luxemburg         | 8,3  | 11,9 | 14,1 | 9,4   | 15,7  |
| ■ Verenigd Koninkrijk         | 6,9  | 3,9  | 12,7 | 10,9  | 11,1  |
| ■ Denemarken                  | 0    | 3,2  | 8,3  | 10,9  | 10,5  |
| ■ Frankrijk                   | 6,5  | 5,0  | 5,3  | 4,0   | 4,9   |
| ■ Oostenrijk                  | 2,2  | 3,5  | 2,0  | 2,2   | 1,2   |
| ■ Zwitserland                 | 8,8  | 8,9  | 5,7  | 4,2   | 3,9   |
| ■ Japan                       | 4,5  | 0,8  | 2,5  | 16,0  | 2,9   |
| ■ Overige landen              | 11,5 | 11,7 | 7,0  | 6,1   | 8,1   |

**Huishoudelijke aankopen in Nederland van kooi-, scharrel-, en biologische eieren 1995-2007\***  
(volume %)



- kooi
- scharrel
- vrije uitloop/biologisch

**Afzetkanalen eieren voor huishoudelijk gebruik 1995-2007\*** (volume %)



- supermarkt
- speciaalzaken
- op de markt
- producent/particulier
- overig

\* De PVE schaffen de gegevens over huishoudelijke aankopen om het jaar aan. Hierdoor zijn er over 2008 geen gegevens beschikbaar

# Vleesverwerkende bedrijven

**De Nederlandse vleeswarenssector bestaat uit zo'n 100 bedrijven. Hieronder vallen ook enkele grotere ondernemingen met productie en afzet in diverse landen. Verder zijn het voornamelijk gespecialiseerde, ambachtelijke bedrijven met een meer regionale functie.**

## Uitvoer

De uitvoer van bereidingen, vleeswaren en conserven nam in 2008 licht af ten opzichte van het jaar ervoor. Dit kwam vooral doordat uitvoer van rundvleesbereidingen sterk daalde. Daarentegen liet de uitvoer van kipbereidingen een stijging zien. Ongeveer tweederde van de uitvoer bestaat nu uit producten van pluimveevlees. Ongeveer 30% van de uitvoer betreft vleeswaren en bereidingen van varkensvlees. Naar schatting voerde de vleeswarenssector in 2008 voor een bedrag van € 600 miljoen uit.

Het Verenigd Koninkrijk (VK) was ook in 2008 de grootste afnemer van Nederlandse vleeswaren en bereidingen. Het aandeel van het VK nam toe, ondanks de ongunstige koers van het Britse Pond, tot boven de 30%. De uitvoer naar Duitsland steeg vorig jaar opnieuw, waardoor het aandeel toenam tot bijna 25%. België, dat vorig jaar minder vleeswaren en bereidingen uit Nederland kocht, heeft een aandeel van 10%.

Bijna 93% van de Nederlandse export van vleeswaren is bestemd voor landen binnen de Europese Unie. Dit neemt al jaren toe onder invloed van de hogere koers van de Euro. Buiten de EU zijn de Verenigde Staten, Libanon, Rusland en Turkije de belangrijkste bestemmingen.

## Bacon

De uitvoer van bacon nam in 2008 naar schatting 3% af tot 160.000 ton (op basis van gewicht met been). Het VK is al jaren veruit de belangrijkste afnemer van Nederlandse bacon.

Denemarken, de grootste concurrent, zette vorig jaar ongeveer evenveel bacon af op de Britse markt. De Britse consumptie van bacon nam vorig jaar met 1% toe. Dit betekent een voortzetting van het herstel dat in 2007 was ingezet.

## Invoer

In 2008 daalde de import van vleeswaren en bereidingen tot ongeveer 283 miljoen kg op basis van karkasgewicht (-5%). Deze daling volgde op een sterke toename in 2007. Meer dan 60% van de import bestond uit kipbereidingen. Ruim 20% betrof producten van varkensvlees.

Ongeveer de helft van de Nederlandse import komt uit Brazilië. Dit land levert vooral kip- en kalkoenbereidingen. Daarna volgen België en Duitsland, die elk een aandeel van circa 15% in de Nederlandse import hebben.

## Verbruik

Nederlandse huishoudens kochten in 2008 iets minder vleeswaren dan het jaar ervoor. De daling was ongeveer één procent. Ruim 98% van de Nederlandse huishoudens kocht in 2008 vleeswaren. Het aantal huishoudens dat vleeswaren kocht bleef daarmee op hetzelfde niveau, maar per huishouden werd iets minder gekocht.

Omdat de gemiddelde prijs van vleeswaren in 2008 ruim 1% hoger lag dan in 2007, bleef de besteding aan vleeswaren wel stabiel op € 1,2 miljard.



**Bacon producerende bedrijven 2008**

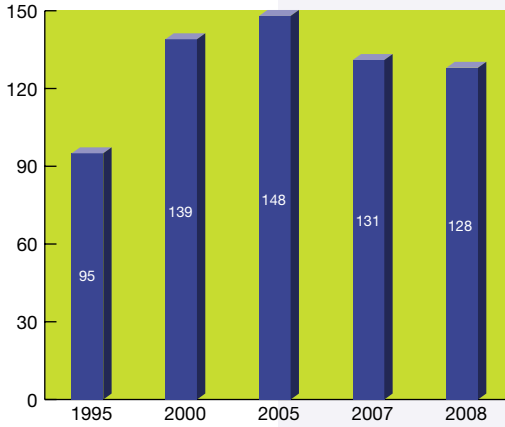
(met meer dan 1.000 ton per jaar)

| Baconproductie  | Aantal bedrijven |      |
|-----------------|------------------|------|
|                 | 2007             | 2008 |
| ■ 1.000 - 5.000 | 1                | 1    |
| ■ 5.000 - 7.500 | 3                | 4    |
| ■ > 7.500       | 5                | 5    |

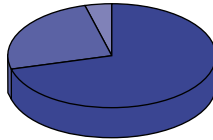
Beuningen: Vion Food Group  
 Doetinchem: Vion Food Group  
 Harreveld: Kroda  
 Lisse: Persoon  
 Oudewater: Lunenburg  
 Sassenheim: Van der Mey  
 Scherpenzeel: Vion Food Group  
 Someren: Van Rooi Meat  
 Zevenaar: Compaxo  
 Zoetermeer: Van der Bent



**Uitvoerontwikkeling bacon 1995-2008** (x 1.000 ton productgewicht)



**Uitvoer vleeswaren, bereidingen, conserven 2008** (excl. bacon, per diersoort)



|             |     |
|-------------|-----|
| ■ pluimvee  | 71% |
| ■ varken    | 25% |
| ■ rund/kalf | 4%  |
| ■ overig    | 0%  |



# Organisaties in de Nederlandse vee-, vlees- en eiersector

## Algemene Inspectie Dienst (AID)

Poststraat 15  
Postbus 234  
6460 AE KERKRADE  
Tel. (045) 546 62 22  
[www.aid.nl](http://www.aid.nl)

## Algemene Nederlandse Vereniging van Eierhandelaren (Anevei)

Kroonslag 6  
3991 TW HOUTEN  
Tel. (030) 637 88 44  
[www.anevei.nl](http://www.anevei.nl)

## ASG-Divisie Praktijkonderzoek

Edelhertweg 15  
Postbus 65  
8200 AB LELYSTAD  
Tel. (0320) 23 82 38  
[www.asg.wur.nl](http://www.asg.wur.nl)

## Biologica

Herculesplein 269 (2e verd.)  
Postbus 12048  
3501 AA UTRECHT  
tel.: (030) 233 99 70  
[www.biologica.nl](http://www.biologica.nl)

## Bureau Vleeswaren Organisaties

- Vereniging voor de Nederlandse Vleeswarenindustrie (VNV), [www.vleeswarenindustrie.eu](http://www.vleeswarenindustrie.eu)  
- Algemene Kokswaaren en Snackproducenten Vereniging (AKSV), [www.aksv.nl](http://www.aksv.nl)  
Louis Braillelaan 80  
Postbus 64  
2700 AB ZOETERMEER  
Tel. (079) 363 49 19/20

## B.V. Centraal Bureau Dierlijke Sector (CBD)

Laan van Vollenhove 3229  
Postbus 645  
3700 AP ZEIST  
Tel. (030) 694 18 00  
[www.cbd.info](http://www.cbd.info)

## Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL)

Platform Plaza  
Overgoo 11, 1e etage  
Postbus 262  
2260 AG LEIDSCHENDAM  
Tel. (070) 337 62 00  
[www.cbl.nl](http://www.cbl.nl)

## Centraal Bureau Slachtveediensten (CBS)

Laan van Vollenhove 3229  
Postbus 645  
3700 AP ZEIST  
Tel. (030) 694 18 00  
[www.co-more.nl](http://www.co-more.nl)

## Centraal Veterinair Instituut (onderdeel van Wageningen UR)

Houtribweg 39  
Postbus 65  
8200 AB LELYSTAD  
Tel. (0320) 23 88 00  
[www.cvi.wur.nl](http://www.cvi.wur.nl)

## Centrale Bond van Paardenhandelaren in Nederland (CeBoPa)

Broekseweg 62  
4231 VG MEERKERK  
Tel. (0183) 35 22 48  
[www.cebopa.nl](http://www.cebopa.nl)

## Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV)

Louis Braillelaan 80  
Postbus 61  
2700 AB ZOETERMEER  
Tel. (079) 363 49 00  
[www.cov.nl](http://www.cov.nl)

## Centrum voor Landbouw en Milieu

Godfried Bomansstraat 8  
Postbus 62  
4100 AB CULEMBORG  
Tel. (0345) 47 07 00  
[www.clm.nl](http://www.clm.nl)

## CNV Bedrijvenbond

Tiberdreef 4  
Postbus 2475  
3500 GL UTRECHT  
Tel. 030 751 1001 (CNV Info)  
[www.cnv.nl](http://www.cnv.nl)

## CNV Dienstenbond

Polarisavenue 175  
Postbus 3135  
2130 KC HOOFDDORP  
Tel. (023) 565 10 52  
[www.cnv.nl](http://www.cnv.nl)

## Controlebureau voor Pluimvee, Eieren en Eiproducten (CPE)

Nijverheidsplein 2  
Postbus 211  
3770 AE BARNEVELD  
Tel. (0342) 42 55 42  
[www.cpe.nl](http://www.cpe.nl)

## De Unie

Multatulilaan 12  
Postbus 400  
4100 AK CULEMBORG  
Tel. (0345) 85 18 51  
[www.unie.nl](http://www.unie.nl)

**DLV Diergroep B.V.**

Oostwijk 5  
Postbus 511  
5400 AM UDEN  
Tel. (0413) 33 68 00  
[www.dlvia.nl](http://www.dlvia.nl)

**FNV Bondgenoten**

Varrolaan 100  
Postbus 9208  
3506 GE UTRECHT  
Tel. 0900 9690  
[www.fnvbondgenoten.nl](http://www.fnvbondgenoten.nl)

**GD**

Arnsbergstraat 7  
Postbus 9  
7400 AA DEVENTER  
Tel. 0900 1770  
[www.gddeventer.com](http://www.gddeventer.com)

**Koninklijke Nederlandse Slagersorganisatie (KNS)**

Diepenhorstlaan 3  
Postbus 1234  
2280 CE RIJSWIJK  
Tel. (070) 390 63 65  
[www.knsnet.nl](http://www.knsnet.nl)

**Landbouw-Economisch Instituut (LEI)**

Alexanderveld 5  
Postbus 29703  
2502 LS DEN HAAG  
Tel. (070) 335 83 30  
[www.lei.wur.nl](http://www.lei.wur.nl)

**Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO)**

Bezuidenhoutseweg 225  
Postbus 29773  
2502 LT DEN HAAG  
Tel. (070) 338 27 00  
[www.lto.nl](http://www.lto.nl)

**LTO vakgroep Melkgeitenhouders (voorheen Nevem)**

Spoorlaan 350  
Postbus 91  
5000 MA TILBURG  
Tel. (013) 583 65 83  
[www.zlto.nl](http://www.zlto.nl)

**Ministerie van Economische Zaken**

Bezuidenhoutseweg 30  
Postbus 20101  
2500 EC DEN HAAG  
Tel. (070) 379 89 11  
[www.ez.nl](http://www.ez.nl)

**Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit**

Bezuidenhoutseweg 73  
Postbus 20401  
2500 EC DEN HAAG  
Tel. (070) 378 68 68  
[www.minlnv.nl](http://www.minlnv.nl)

**Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid**

Anna van Hannoverstraat 4  
Postbus 90801  
2509 LV DEN HAAG  
Tel. (070) 333 44 44  
[www.minszw.nl](http://www.minszw.nl)

**Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport**

Parnassusplein 5  
Postbus 20350  
2500 EJ DEN HAAG  
Tel. (070) 340 79 11  
[www.minvws.nl](http://www.minvws.nl)

**Nederlandse Bond van Waaghouders van levend vee (NBW)**

Nieuwe Veenendaalseweg 40  
3911 MK RHENEN  
Tel. (0317) 61 23 78  
[www.waaghouders.nl](http://www.waaghouders.nl)

**Nederlandse Federatie van Edelpelsdierenhouders (NFE)**

Molenweg 7  
Postbus 488  
6600 AL NEDERASSEL  
Tel. (024) 622 19 80  
[www.nfe.nl](http://www.nfe.nl)

**LTO Vakgroep Konijnenhouderij (voorheen NOK)**

Spoorlaan 350  
Postbus 91  
5000 MA TILBURG  
Tel. (013) 583 65 83

**Nederlandse Vakbond Pluimveehouders (NVP)**

Postbus 591  
3770 AN BARNEVELD  
Tel. (0342) 46 50 08  
[www.nvpluimveehouders.nl](http://www.nvpluimveehouders.nl)

**Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV)**

Van Zuylen van Nieveltlaan 75  
Postbus 591  
3770 AN BARNEVELD  
Tel. (0342) 41 84 78  
[www.nvv.nl](http://www.nvv.nl)

**Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren**

Scheveningseweg 58  
Postbus 85980  
2508 CR DEN HAAG  
Tel. (088) 813 30 00  
[www.dierenbescherming.nl](http://www.dierenbescherming.nl)

**Nederlandse Bond van Handelaren in Vee (NBHV)**

Louis Braillelaan 80  
Postbus 251  
2700 AG ZOETERMEER  
Tel. (079) 368 75 10  
[www.nbhv.nl](http://www.nbhv.nl)

**Nederlandse Bond van Poeliers en Wildhandelaren**

Raoul Wallenbergplein 5  
Postbus 350  
2400 AJ ALPHEN A/D RIJN  
Tel. (0172) 49 04 90  
[www.nbpw.nl](http://www.nbpw.nl)

**Nederlandse Organisatie van Pluimveehouders (NOP)**

Louis Braillelaan 80  
Postbus 416  
2700 AK ZOETERMEER  
Tel. (079) 368 75 22  
[www.nop.nl](http://www.nop.nl)

**Nederlandse Vereniging van exporteurs van broedeieren en eendagskuikens**

p/a Het Anker  
Verlengde Lagecampseweg 4  
4051 CG OCHTEN  
Tel. (0344) 64 13 49

**Productschap Margarine, Vetten en Oliën (MVO)**

Ampèrelaan 4d  
Postbus 3095  
2280 GB RIJSWIJK  
Tel. (070) 319 51 95  
[www.mvo.nl](http://www.mvo.nl)

**Productschap Diervoeder**

Stadhoudersplantsoen 12  
Postbus 29739  
2502 LS DEN HAAG  
Tel. (070) 370 85 03  
[www.pdv.nl](http://www.pdv.nl)

**Productschap Zuivel**

Louis Braillelaan 80  
Postbus 755  
2700 AT ZOETERMEER  
Tel. (079) 368 15 00  
[www.prodzuivel.nl](http://www.prodzuivel.nl)

**PVE Brussel**

Trierstraat 59 - 61  
B - 1040 Brussel  
Tel. (0032) 2 230 75 00  
[www.pve.nl](http://www.pve.nl)

**Stichting IKB Ei**

Louis Braillelaan 80  
Postbus 460  
2700 AL Zoetermeer  
Tel. (079) 363 43 45  
[www.stichtingikbei.nl](http://www.stichtingikbei.nl)

**Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalversector (SKV)**

Laan van Vollenhove 3229  
Postbus 795  
3700 AT ZEIST  
Tel. (030) 694 19 10  
[www.skv.info](http://www.skv.info)

**Stichting Vakopleiding voor Poeliers**

Raoul Wallenbergplein 5  
Postbus 350  
2400 AJ ALPHEN A/D RIJN  
Tel. (0172) 49 04 90

**SVO Opleiding voor de vleessector**

Kroonslag 2  
Postbus 516  
3990 TW HOUTEN  
Tel. (030) 275 81 81  
[www.svo.nl](http://www.svo.nl)

**TNO Kwaliteit van Leven**

Utrechtseweg 48  
Postbus 360  
3700 AJ ZEIST  
Tel. (030) 694 41 44  
[www.tno.nl](http://www.tno.nl)

**Universiteit Utrecht**

Faculteit der Diergeneeskunde  
Yalelaan 1  
Postbus 80163  
3508 TD UTRECHT  
Tel. (030) 253 90 00  
[www.vet.uu.nl](http://www.vet.uu.nl)

**Veepro Holland**

Wassenaarweg 20  
Postbus 454  
6800 AL ARNHEM  
Tel. (026) 389 87 40  
[www.veepro.nl](http://www.veepro.nl)

**Vereniging van Eierexporteurs (VEE)**

Louis Braillelaan 80  
Postbus 389  
2700 AJ ZOETERMEER  
Tel. (079) 363 43 34

**Vereniging van Nederlandse Eiproductenfabrikanten (VNE)**

Louis Braillelaan 80  
Postbus 389  
2700 AJ ZOETERMEER  
Tel. (079) 363 43 34

**Vereniging van de Nederlandse**

**Pluimveeverwerkende industrie (Nepluvi)**

Kroonslag 4  
Postbus 331  
3990 GC HOUTEN  
Tel. (030) 635 52 52  
[www.nepluvi.nl](http://www.nepluvi.nl)

**Verin**

Laan van Vollenhove 3229  
Postbus 818  
3700 AV ZEIST  
Tel. (030) 694 1900  
[www.verin.nl](http://www.verin.nl)

**Voedsel- en Waren Autoriteit**

Centre Court  
Prinses Beatrixlaan 2  
Postbus 19506  
2500 CM DEN HAAG  
Tel. (070) 448 48 48  
[www.vwa.nl](http://www.vwa.nl)

**Wageningen Universiteit en Research Centre (WUR)**

Costerweg 50  
Gebouwnr. 400  
Postbus 9101  
6700 HB WAGENINGEN  
Tel. (0317) 480 100  
[www.wur.nl](http://www.wur.nl)